

«ΑΜΦΙΛΟΧΙΑ»

(P.G:101,46.) Προς Αμφιλόχιον αρχιεπίσκοπον Κυζίκου, απαντήσεις του Μ.Φωτίου.

Εις κατά Ματθαίον 10,9: «Μη κτήσασθε χρυσόν, μηδέ άργυρον κ.λ.π.». Ο Θεός δια του Μωϋσέως λέγει: «Ου φονεύσεις και πάλιν», «αποκτείνετε τον προσκυνούντα τον χρυσούν μόσχον». Ουκ αντίθετα ταύτα. Ου φονεύσεις τον αναίτιον, τον δε θανάτου ένοχον φονεύσεις και ου μοιχεύσεις αλλά εις τον Ωσηέ λέγει: «Λάβε γυναίκα πορνείας». Όπου ο Θεός νομοθετεί τούτο δίκαιον, ο μη υπακούων εις τοιαύτην εντολήν είναι παραβάτης. Και ο χρόνος και ο τόπος και το πρόσωπον έχει διαφοράς, δηλαδή είναι ο αμαρτάνων άρχων, είναι πολίτης, μαθητής ή διδάσκαλος. Το ανωτέρω, Ματθ:10,9 και το : « ο μη έχων μάχαιραν πωλήσει τα ιμάτια αυτου και αγοράσει μάχαιραν» φαίνοντα αντίθετα. Η εντολή εδόθη εις διαφορετικόν καιρόν, δηλ. ο Χριστός εις το πρώτον διδάσκει τους μαθητάς ακτημοσύνην και όχι μέριμνες, ενώ εις την β' εντολήν προετοιμάζει τους μαθητάς του δια θλίψεις και διωγμούς. Αν και ο Κύριος είχε γλωσσοκόμον δια τας ανάγκας και ο Ιούδας τα διδόμενα χρήματα εβάσταζε δια της εντολής Ματθ:10,9 την προσήλωσιν εις αυτά εμποδίζει. Νυν λέγει, «ο έχων βαλάντιον, αράτω ομοίως και πήραν».

Δυο τάξεις ανθρώπων υπάρχουν, των τηρούντων τας εντολάς και των παραβαινόντων αυτάς. Εις τους πρώτους προσθέτει κόπους, εις τους ραθύμους ουδέν άλλο βάρος προσθέτει, δια να μη έλθουν εις απόγνωσιν. Δεν λέγει προστακτικώς: «πωλησάτω και αγορασάτω», αλλά πωλήσει και αγοράσει δηλ. προλέγει αυτά που θα συμβούν, τα μαρτύρια και θάνατος δια τον Χριστόν. Όταν οι μαθητές είπον: «ιδού έχομεν δύο μαχαίρας», δεν τους είπεν ο Κύριος να πωλήσουν τα ιμάτια, αλλά είπε: «Ικανόν έστι», δηλ. προεγράφη αυτό που θα συμβεί. (Γυμνοί των περιγείων, χαίροντες έτρεχον εις τα μαρτύρια και τον θάνατον δια τον Χριστόν οι χριστιανοί).

Λέγει ο Κύριος: « Εγώ και ο Πατήρ εν εσμέν» και πάλιν « ο Πατήρ μου, μείζων μου εστί». Το μεν «μείζων», εις τον αίτιον αναφέρεται, το δε «εν» φανερώνει την ισότητα της φύσεως. Λέγει: «Εάν εγώ περί εμαυτου μαρτυρώ, η μαρτυριά μου αληθής εστι».

Αυτό δεν είναι αντίθετον με το: «Εάν εγώ μαρτυρώ περί εμαυτού, η μαρτυρία μου ουκ έστιν αληθής», διότι απογυμνώνεται και φανερούται η κακόγνωμος πρόθεσις.

Λέγει: « Εάν τις σε ραπίση εις την δεξιάν σιαγόνα, στρέψον και την άλλην, όμως ραπιζόμενος είπε: « Τι με δέρεις»; Εδώ η αιτία είναι διάφορος. Αλλού η υπομονή – σιωπή είναι ωφέλεια ψυχής και άλλοτε ένοχος σιωπή, όταν δεν ομολογούμε ενώπιον ανθρώπων και τυράννων Θεόν αληθινόν.

Ο απόστ. Πέτρος τον Ανανία και την Σαμφείρα ψευδομένους εις Θεόν, δια θανάτου ετιμώρησε.

ΕΡ: Λέγει η Γραφή: «Παρέδωκε αυτούς εις πάθη ατιμίας (προς Ρωμαίους επιστ. Παύλου) και έδωκε πνεύμα κατανύξεως του μη βλέπειν». Πώς ερμηνεύονται;

ΑΠ: Το «έδωκε» και «παρέδωκε» αντί του επέτρεψε – συνεχώρησε, όπως και το: «εσκλήρυνε την καρδίαν Φαραώ» μ' αυτό το νόημα ερμηνεύεται. Το «εσκλήρυνε αντί του σκληράν την ψυχήν του Φαραώ», δια των θαυμάτων έδειξε. Εις την Αγίαν Γραφήν ενα ορθογραφικόν λάθος οδηγεί εις δογματικόν όλισθον. Π.χ. «Κύριος έκτησέ με αρχήν οδών αυτού». Οι Αρειανοί έκτισε με γιώτα ερμηνεύουν και εαυτούς χωρίζουν του Θεού. Το «έκτησε, οικείωσιν και κοινωνίαν Πατρός και Υιού υπογράφει. Το «έκτισε» την άκτιστον ουσίαν εις κτίσμα κατάγει. Ομοίως και το εγέννησε, αφαιρέσις εξ επιβουλής η αγνοίας του ενός γράμματος «ν» εισάγει ύπαρξιν κτισμάτων.

Οι πνευματομάχοι το : «πάντα δι' Αυτού εγένετο» παρεμηνεύουν και το Άγιον Πνεύμα κτίσμα πιστεύουν. Το: «ματαιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιότης» δεν περιέχει (κατά την ορθόδοξον ερμηνείαν) την αρετήν και την ευσέβειαν. Όμοιον και το : «πάντες εξέκλιναν άμα ηχρειώθησαν», τους αγίους και μάρτυρας δεν περιλαμβάνει.

ΕΡ: Πώς λέγει ότι την 7^{ην} ημέρα κατέπαυσεν ο Θεός και « ο Πατήρ μου έως άρτι εργάζεται, καγώ εργάζομαι»;

ΑΠ: 4 εργασίας του Θεού βλέπομεν α) την εξαήμερον δημιουργίαν όπου κατέπαυσε την εβδόμην ημέραν, β) την πρόνοιαν – κηδεμονίαν του Θεού εις την δημιουργίαν, ουδέποτε παυομένην, γ) Όταν εκάστη φύσις τα οικεία πράττει και ανόθευτον την διαδοχήν φανερώνει, δ) την φιλανθρωπίαν Θεού προς άνθρωπον εις το σώμα και ψυχήν. Ο ενανθρωπήσας Λόγος την ανθρώπινην φύσιν εις το αρχαίον αξίωμα επανέφερε και προς Ιουδαίους λέγει: « ο Πατήρ μου εργάζεται

κ.λ.π.» δηλ. ο Πατήρ και ο Υιός και το Άγιον Πνεύμα συντηρούν εν προνοία την δημιουργίαν και το μυστήριον της σωτηρίας των ανθρώπων επιτελούν.

ΕΡΩΤ: Διατί εχρησιμοποίησε ο Χριστός πηλόν εις την θεραπείαν του τυφλού;

ΑΠ: Δια να δείξει πώς έπλασε τον Αδάμ, ότι αυτός είναι ο Δημιουργός, ο τον πηλόν (χώμα) εις οφθαλμόν μεταβάλλων, αυτός ην ο τον Αδάμ πλάσας εκ πηλού μετά του Πατρός και του Αγίου Πνεύματος.

ΕΡΩΤ: Πως ερμηνεύεται το: «Μισούντες τον εσπιλωμένον χιτώνα από σαρκός» (επιστ. Ιούδα στίχος 23);

ΑΠ: Ένδυμα γάμου είναι ο ενάρετος βίος, η καθαρά ψυχή από αμαρτιών. Εσπιλωμένος χιτών δηλ. ρυπωμένος εξ αμαρτιών (από σαρκός λέγει διότι η σάρξ επιθυμεί κατά του Πνεύματος). Ο Χριστός τους φορούντας τοιούτους χιτώνας, αποδιώκει του ουρανού νυμφώνος.

ΕΡΩΤ: Πώς η Γραφή λέγει, ανάγκη να έλθουν τα σκάνδαλα και διατί λέγει: « Ουαί τω ανθρώπω δι ου τα σκάνδαλα έρχεται;».

ΑΠ: Σκάνδαλα είναι τα εμπόδια προς την αιώνιον ζωήν δηλ. πορνεία, μέθη, κλοπή, κατάκρισις, φόνος, φιλαργυρία, κ.λ.π. Αν και ο διάβολος υποκινεί ημάς εις αμαρτίας, αλλά ημών μη δεχομένων ουκ ισχύει. Ο ενάρετος βιος ανατρέπει τα τοιαύτα σκάνδαλα και πάθη. Οι πονηροί ουκ εξ ανάγκης, αλλ' εκουσίως τα σκάνδαλα εργαζόμενοι, αξίως το ουαί εν ημέρα κρίσεως θ' ακούσουν. Ουχ ο μετανοών, αλλ' ο των σκανδάλων προβολεύς έχει την κατάραν και εξ ανάγκης έρχονται τα σκάνδαλα εις τον κόσμον.

ΕΡΩΤ: Διατί ο Μωϋσής δεν ομιλεί δια την Βασιλείαν των Ουρανών, του Κυρίου λέγοντος ότι από καταβολής κόσμου έχει ετοιμασθεί δια τους δικαίους;

ΑΠ: Δια την νηπιότητα των Ιουδαίων, ο Μωϋσής δεν αναφέρει ούτε την δημιουργίαν αγγέλων. Του ληστού ειπόντος: «Μνήσθητι μου Κύριε, εν τη Βασιλεία σου, ο Σωτήρ τον παράδεισον του χαρίζει (διότι εκ της Μωσαϊκής διδασκαλίας απ' όλα τα καλά γνωστός ήτο ο παράδεισος). Δια τον Αδάμ ο παράδεισος δεν εγνωρίζετο ως βραβείον, αλλά χωρίον και στάδιον αρετής. Ο παράδεισος αρραβών ην της βασιλείας των Ουρανών. Ο Μωϋσής αφήνει την εξήγησιν των Θείων μυστηρίων και βασιλείας Ουρανών εις τον Χριστόν. Μακαρία η ζωή εν παραδείσω, μακαριωτέρα η ζωή εις ουρανίους σκηνάς.

ΕΡΩΤ: Λέγει : (ίνα ενδείξεται...τον πλούτον της χάριτος) (Εφεσ·2,7) , εις δε (Α΄ Κορινθ. 10,11) λέγει: «Εις τα τέλη των αιώνων κατήνησε». Εις ποίους αιώνας ο πλούτος του Χριστού θα φανερωθή;

ΑΠ: Εις το τέλος των αιώνων είμεθα, όσοι τον παρόντα κόσμον παροικούμεν. Επερχόμενοι αιώνες είναι μετά την Β΄ παρουσίαν, εις την Ουράνιον Βασιλείαν. Εις τα τέλη των αιώνων κατήνησε δηλ. εσαρκώθη ο Λόγος, έπαθε, ανέστη. Εις τον νυν αιώνα εργαζόμεθα τας εντολάς του, εις δε τους επερχομένους αιώνας είναι των βραβείων η απόλαυσις.

ΕΡΩΤ: Πώς οι βαπτισθέντες αμαρτάνουν, ενώ η αγ. Γραφή λέγει ότι τα τέκνα του Θεού αμαρτίαν ου ποιεί; (Ιωάννου Α΄ 3,9).

ΑΠ: Διπλούς ο τρόπος της υιοθεσίας, εκ φιλανθρωπίας Θεού και ημετέρας προθυμίας – μετανοίας, ώστε δι΄εργασίας θείων εντολών, υιοί κατά χάριν Θεού γενώμεθα. Ο ούτος υιός Θεού, αμετακίνητον την υιοθεσίαν έχων, λαμβάνει την έξιν του καλού και μισεί την αμαρτίαν, μη ποιών αυτήν. Αν αμελήσει και αμαρτάνει, γίνεται τέκνον διαβόλου.

ΕΡΩΤ: Ο Δαυίδ λέγει: « άνθρωπος ωσει χόρτος αι ημέραι αυτού», πώς ο Σολομών λέγει: «Μέγας ο άνθρωπος κ.λ.π.».

ΑΠ: Εις την Γραφήν ευρίσκομεν έπαινον εις την ανθρώπινην φύσιν δια το κατ΄ εικόνα και ομοίωσιν ή την προ της παραβάσεως Αδάμ ζωήν. Αυτό εδώ εγκωμιάζει ο Σολομών, ο δε Δαυίδ ομιλεί δια την ευτέλεια του ανθρώπου, την ζωήν με πόνους - αμαρτίας και θάνατον.

ΕΡΩΤ: Διατί τους δαιμονιζομένους, σεληνιαζομένους το Ευαγγέλιον ονομάζει;

ΑΠ: Ονομάζει ούτω, δια να απαλλάξει τους ανθρώπους απ΄ την πλάνην που επίστευαν ότι η σελήνη (πανσέληνος) είναι η αιτία της δαιμονοκαταληψίας. Οι δαίμονες βλέποντες πανσέληνον, περισσότερο τότε ετάραττον τους ασθενείς, δια να πιστεύσουν οι άνθρωποι, ότι δήθεν η αιτία του κακού είναι η σελήνη.

ΕΡΩΤ: Διατί ενώ ο Αδάμ ημάρτησε, πρώτος ο δίκαιος Άβελ αποθνήσκει;

ΑΠ: Αποθνήσκει ο Άβελ, δια να έλθει ο Αδάμ εις συναίσθηση του αμαρτήματος και εις μετάνοιαν. Βλέπει ο Αδάμ όχι εις εαυτόν, αλλά εις τον υιόν του το φοβερόν του θανάτου. Στερείται τον Άβελ, αλλά κερδίζει ψυχής ωφέλεια. Μετά τον άδικον θάνατον του Άβελ, γίνεται το θεμέλιον του άδου ασθενές. Εάν ο

άδης εδέχετο πρώτον τον Αδάμ, ισχυρόν θεμέλιον θα είχε. Με τον θάνατον του Άβελ, σαθρόν θεμέλιον γίνεται εις Άδην και προοίμιον της καταλύσεως του.

ΕΡΩΤ: Πώς ερμηνεύεται το: «εις κρίμα εγώ εις τον κόσμον ελήλυθα» και το: «Ουκ ήλθον ίνα κρίνω τον κόσμον, αλλά σώσω»;

ΑΠ: Ουκ ήλθον ίνα κρίνω, δηλ. ο καιρός της πρώτης παρουσίας του Χριστού είναι καιρός μετανοίας. Το κρίμα σημαίνει κατάκριμα δηλ. όσοι δεν επίστευσαν εις Χριστόν είναι άξιοι καταδίκης, όμως η άπειρος φιλανθρωπία Του, τους αμετανόητους δεν τιμωρεί ευθύς.

ΕΡΩΤ: Πώς ο Θεός δημιουργεί ανθρώπους, γνωρίζων ότι θα αμαρτήσουν και θα κολάζονται αιώνια;

ΑΠ: Ο αμαρτωλός δια μετανοίας γίνεται αγαθός. Ο λέγων, ότι ο Θεός έπρεπε τοιούτους αμαρτωλούς να μη φέρει εις ζωήν, μ' άλλα λόγια λέγει ότι : α) η αμαρτία έπρεπε να επικρατήσει της δημιουργίας του Θεού, β) την αιτίαν ν' αμαρτάνωμεν εις τον αναίτιον Θεόν μεταφέρει, δηλ. λέγει: θα πρεπε ο Θεός να δημιουργήσει τον άνθρωπον έτσι ώστε να μη αμαρτάνει. Τότε πώς οι αγωνιζόμενοι, οι νικητές θα είναι άξιοι στεφάνων; Ο διάβολος ελευθέρως εξέπεσε, άρα και τον Σατανά και την κόλασιν έπρεπε να μη δημιουργήσει ο Θεός; Ανόητο λοιπόν, το ερώτημα αυτό.

ΕΡΩΤ: Λέγει η Γένεσις ότι διηνοιχθησαν οι οφθαλμοί Αδάμ και Εύας μετά την βρώσιν του καρπού. Πώς η παράβασις διανοίγει οφθαλμούς;

ΑΠ: Μετά την αμαρτίαν, η συνείδησις ελέγχει και το μέγεθος της αμαρτίας φαίνεται. Αυτό λέγει η Γραφή «διάνοιζιν οφθαλμών». Μετά την παράβασιν, την γύμνωσιν των παιδογόνων μορίων αισθάνονται και αισχύνονται, διότι δριμύτερον το πάθος αυτό επιτίθεται.

ΕΡΩΤ: Γιατί αόρατον την γην ωνόμασεν ο Μωϋσής;

ΑΠ: Διότι εκάλυπτον τα ύδατα, ούτε το φως, ούτε ο άνθρωπος είχε δημιουργηθεί. Τον αέρα τον επάνω της αβύσσου, σκότος ωνόμασε. Πνεύμα Θεού τον αέρα λέγει ως και εις τον Ψαλμόν: « πνεύσει το πνεύμα αυτού και ρυήσεται ύδατα» δηλ. λιώνει το χιόνι και τρέχουν ύδατα.

ΕΡΩΤ: Γιατί απαγορεύει την βρώσιν κρεάτων ζώων, που έπνιξαν θηρία;

ΑΠ: Νομοθετεί να μην έχωμε συμπεριφορά αγρίων θηρίων (αδικίες, κλοπές), αλλά ζωήν Πίστεως, Αγάπης κ.λ.π.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Ουκ οφθήση κενός ενώπιόν μου; (Δεύτερον..)»

ΑΠ: Ο εισερχόμενος εις τον ναόν δια λατρείαν, να έχει όχι δώρα του Μωσαϊκού νόμου, αλλά αρετάς (=τήρησιν εντολών Θεού και πίστιν Ορθήν).

ΕΡΩΤ: Πώς εις την Γένεσιν λέγει: «Ιδού πάντα καλά λίαν» και έπειτα διαχωρίζει μεταξύ ακαθάρτων και καθαρών ζώων;

ΑΠ: Τα «καλά λίαν» αναφέρεται εις την φύσιν των δημιουργημάτων. Το «καθαρά – ακάθαρτα», εις την χρήσιν των ζώων αναφέρεται. Όσα ζώα οι Αιγύπτιοι εθεοποίουν, δια της εντολής ως ακάθαρτα (τα καθαρά τα έτρωγον) απεφεύγετο ο κίνδυνος να τα λατρεύσουν ως Θεούς.

ΕΡΩΤ: Διατί ο επιστρέφων από αίρεσιν, αν δεν έχει κωλύματα γίνεται ιερεύς, ο δε λεπρός και αν είναι άξιος, δεν γίνεται ιερεύς;

ΑΠ: Δια να μη γίνεται αίτιος σκανδάλου και πιστεύουν οι Χριστιανοί ότι φέρει σημάδια αμαρτιών προτέρου βίου. Ο επιστρέφων από αίρεσιν, γίνεται δια του αξιώματος της ιερωσύνης, καλό υπόδειγμα μετανοίας.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει η λέξις «απεκρίθη», εις την Αγίαν Γραφήν;

ΑΠ: Όπως διάφοροι λέξεις έχουν πολλαπλήν σημασίαν π.χ.: τευτάζω = στρατεύομαι, πραγματεύομαι, φροντίζω. Άρα = (σύνδεσμος συλλογιστικός) ή και ως φαίνεται. Άρα = αληθώς, τελείως. Κομιδή = λίαν, παντελώς, ειλικρινώς και τελείως. Ούτω και το απεκρίθη (όχι μόνον απάντησιν φανερώνει) αλλά και το ικέτευσε ή ερώτησε σημαίνει. Εις την Μεταμόρφωσιν του Χριστού το: «αποκριθείς ο Πέτρος τρεις σκηνάς κ.λ.π.» την ικεσίαν – δέησιν σημαίνει. Εις τας «Πράξεις των Αποστόλων» με τον Ανανίαν και Σαπφείραν το: «απεκρίθη ο Πέτρος, ειπέ μοι τοσούτου επωλήθη κ.λ.π.», εδώ το απεκρίθη σημαίνει «ερώτησε». Όμοιον είναι: «Απεκρίθησαν οι Ιουδαίοι: Τι σημείον δεικνύεις ότι ταύτα ποιείς..;». Εδώ το απεκρίθησαν σημαίνει ηρώτησαν. Όταν λέγει: «Ερωτώ σε, έχε με παρητημένον» και το : «Ηρώτα τις των Φαρισαίων ίνα φάγει μετ' αυτού», εδώ, ερωτώ = παρακαλώ, ικετεύω.. « Εμβάς εις το πλοίον Σίμωνος ηρώτησε αυτόν επαναγαγείν από της γης..», εδώ σημαίνει έδωσε εντολή.

ΕΡΩΤ: Διατί όταν απεφάσισε Ιωσήφ να χωρίσει την Θεοτόκον, κατέβη άγγελος και τον εμπόδισε και διατί την Παρθένον Μαρίαν λέγει γυναίκα του Ιωσήφ;

ΑΠ: Όταν ο Ιωσήφ απορούσε, τότε ο άγγελος εφάνη εξηγών: « Μη φοβηθείς παραλαβείν Μαριάμ την γυναίκα σου» ω! λόγοι μεγάλης παρηγορίας και

πλούτος ανεπίστων ελπίδων. Ονομάζει γυναίκα την Παρθένον, διότι ο Ιωσήφ επρονοούσε δι' αυτήν. Η Αγία Γραφή συνηθίζει την Παρθένον, γυναίκα να λέγει. Την Εύαν, γυναίκα ονομάζει του Αδάμ, ενώ ήτο ακόμη παρθένος.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει : «Ιδού Αδάμ γέγονε ένας εξ ημών του γινώσκει καλόν και πονηρόν»;

ΑΠ: Ο Αδάμ, το αυτεξούσιον κακώς εχρησιμοποίησε και ενόμισε εαυτόν είναι ως έναν εξ ημών, νομοθέτην ου νομοθετούμενον, προνοητήν ου προνοίας δεόμενον, δεσπότην ου δεσποζόμενον. Καλύτερον το να εξέλθει του παραδείσου, δια να μη ολισθήσει εις δεύτερον αμάρτημα και δια να μάθει εκ πείρας το μέτρον της οικείας δυνάμεως. Ω! του φιλανθρώπου ονειδισμού προς Αδάμ !

ΕΡΩΤ: Πως θελητός και αθέλητος τω Πατρί, ο θάνατος του Χριστού;

ΑΠ: Όπως στρατηγός τον γενναίον οπλίτην βλέποντα νικώντα τους εχθρούς χαίρει και δια τα τραύματα του (προς το κατόρθωμα βλέπων) ου θλίβεται. Καθ' εαυτάς τας πληγάς τραυματισμένου βλέπων λυπείται. Ο Πατήρ ουκ αρεσκόμενος δια την χύσιν του αίματος του Υιού, βλέπων την σωτηρίαν των ανθρώπων περιχαρώς εδέχθη. Τα αίματα των μαρτύρων πώς ο Θεός δέχεται; Όχι το αίμα, αλλά την ομολογίαν των μαρτύρων αρεσκόμενος ο Θεός και τον Θάνατον και το κενωθέν αίμα προσεδέξατο.

ΕΡΩΤ: Η φωνή η λέγουσα: «Τούτο όλον γέγονε..κ.λ.π.», τίνος είναι του αρχαγγέλου ή του Ευαγγελιστού;

ΑΠ: Αυτά είναι λόγια θαυμασμού δια την εκπλήρωσιν των Θείων Μυστηρίων. Είτε ταύτα λέγει ο αρχάγγελος ή ο Ευαγγελιστής, ουδεμία ελάττωσις γίνεται, αν και φαίνεται ότι αυτά τα είπε ο αρχάγγελος.

ΕΡΩΤ: Διατί ο Θεός επέτρεψε τον θάνατον 14.000 νηπίων;

ΑΠ: Σφαγιάζονται αθώα νήπια και αποστέλλονται πρόδρομοι του Χριστού που σε λίγο θα κατέλθη εκεί εις τον Άδην να ελευθερώσει τους εκεί πιστεύοντας. Κάθε αθώος ως ο Άβελ εγένετο ανίσχυρον θεμέλιον εις τον Άδην.

ΕΡΩΤ: Ένα Θεόν λέγοντες και τρεις υποστάσεις, διατί θεότητα τον Πατέρα ή τον Υιόν ή το Άγιον Πνεύμα δεν λέγομεν;

ΑΠ: Θεόν την κάθε υπόστασιν λέγομεν, ουχί δε και θεότητα. Ο άνθρωπος και η ανθρωπότης το αυτό υποκείμενο σημαίνουν, αλλά δεν λαμβάνονται ομοίως. Π.χ.: άνθρωπον τον Σωκράτην λέγομεν, όχι ανθρωπότητα (που σημαίνει το

γενικώτερον). Η λέξις Θεός δηλώνει την φύσιν. Περιεκτικόν η Θεότης, αν είπωμεν τον Πατέρα ή τον Υιόν ή το Άγιο Πνεύμα θεότητα δεν αρμόζει, αλλά Θεόν λέγομεν εκάστη των τριών Υποστάσεων.

ΕΡΩΤ: Ο Υιός και το Πνεύμα εκ του Πατρός. Πώς πνεύμα Υιού λέγεται;

ΑΠ: Ιδού ενα παράδειγμα απ' την υλικήν φύσιν προς κατανόησιν. Το καυστικόν και φωτιστικόν του πυρός από το αυτό αίτιον προέρχεται δηλ. λέγομεν θέρμη εκ της ακτινοβολίας και ουχί εκ του αιτίου του πυρός.

ΕΡΩΤ: Το βάπτισμα Ιωάννου Προδρόμου, τι διαφορά είχε μ' αυτό του Χριστού;

ΑΠ: Λέγει ο Λουκάς: « εγένετο Ιωάννης βαπτίζων εν ερήμω και κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεςιν αμαρτιών», ουχί αυτό το βάπτισμα – Ιωάννου εχάριζε άφεςιν, αλλά εκείνου δηλ. Χριστού (που απεστάλη πρόδρομος Του). Λέγει ο ίδιος: «Εγώ εβάπτισα υμάς εν ύδατι, Αυτός βαπτίσει υμάς εν Πνεύματι Αγίω». Το βάπτισμα Ιωάννου, ουκ είχεν ισχύν αφέσεως αμαρτιών. Η καρποφορία αρετών, εγγύς μάλλον της κεκαθαρμένης ψυχής. Ο Κύριος λέγει: «Εάν μη τις αναγεννηθεί εξ ύδατος και Πνεύματος, ου μη εισέλθη εις την Βασιλείαν των Ουρανών». Το βάπτισμα Ιωάννου άφεςιν αμαρτιών εκ μέρους παρείχε, προ της παντελούς καθάρσεως.

ΕΡΩΤ: Πως ο Χριστός λέγει: « Δυο στρουθία ασσαρίου πωλείται...», ο δε Παύλος: «Μη των βοών μέλει τω Θεώ»;

ΑΠ: Εις το πρώτον φανερούται η πρόνοια. Του, ως το : «κατανοήσατε τα κρίνα του αγρού πως αυξάνει..κ.λ.π...». Ο Παύλος, μνημονεύει αλόγων ζώων εκ του Μωσαϊκού νόμου, τα οποία παιδαγωγούν τον άνθρωπον. Ενδιαφέρει (μέλει) τον Θεόν οι βόες, όπως και τα άλλα δημιουργήματα, αλλά δεν χορηγεί δι' αυτά νόμους δια να ζουν σύμφωνα μ' αυτούς. Όταν δίδει εντολήν: « ουκ εψησεις άρνα εν γάλακτι μητρός», το συμπαθές και φιλόανθρωπον νομοθετεί.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Δύναται ο Θεός εκ λίθων εγείρει τέκνα Αβραάμ»; (Ματθ. 3,9).

ΑΠ: Η δημιουργία Αδάμ και η γυνή Λωτ που έγινε στήλη άλατος, την ακατάληπτον δύναμιν του Θεού φανερώνουν. Το Θαύμα κατά την Σταύρωσιν, όπου εσχίσθησαν πέτρες έγινε αιτία να πιστεύσουν πολλοί. Λίθοι νοούνται, οι εξ εθνών σκληροκάρδιοι, μεταβληθέντες εκ πλάνης εις θεογνωσίαν.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Το πτύον εν τη χειρί αυτού;»

ΑΠ: Ο Πρόδρομος Ιωάννης κηρύσσει τον Χριστόν και το Βάπτισμα Αυτού, δια να μη νομίζουν ότι μόνο Φιλάνθρωπος ο Χριστός είναι, αλλά και δίκαιος προσθέτει το : «Πτύον και καθαρίζει την άλωνα αυτού», δηλ. τιμωρητικός των παραβάσεων. Σίτος είναι οι δίκαιοι. «Εν πνεύματι Αγίω και πυρί». Όχι ότι το πυρ συμπληρώνει το ελλείπον του Αγίου Πνεύματος, αλλά με την λέξιν «πυρ» την καθαρτικήν ενέργεια και δύναμιν του Αγίου Πνεύματος δηλώνει ο αφανίζει κακίες. «Ο Θεός πυρ καταναλίσκον εστί».

ΕΡΩΤ: Περί της τιμωρίας Κορέ, Δαθάν, Αβειρών.

ΑΠ: Ο Δαυΐδ λέγει: «όταν απέκτεινεν αυτούς, τότε επέστρεφον προς αυτόν». Ο γογγυσμός των εστρέφετο προς τον Θεόν. Όταν μέτρια τιμωρία δεν επιφέρει εις τους αμαρτωλούς μετάνοιαν, τότε βαρύτερα τιμωρία πολλές ελπίδες προς διόρθωσιν παρέχει. Ήτο φοβερόν η ανυπακοή τους, διότι έβλεπον καθημερινώς τα δια του Μωϋσέως παράδοξα θαύματα.

ΕΡΩΤ: Ποία τα παιδιά εις το κατά Ματθαίον Χ1,14;

ΑΠ: Η παραβολή διδάσκει δια μέσου γνωστών πραγμάτων. Τα επί μέρους της παραβολής δεν αρμόζουν πάντοτε εις ιδιότητας προσώπων , δηλ. εις την παραβολήν του ασώτου, το γένος των ανθρώπων διαιρείται εις αμαρτωλούς και δικαίους. Ο πρεσβύτερος υιός με φθονερόν οφθαλμόν βλέπει την επιστροφή του ασώτου. Αυτό δεν αρμόζει εις ωρισμένο πρόσωπον. Κατ' αυτόν τον τρόπον η λέξις «παιδιά» με διπλό νόημα ευρίσκειται εις την Γραφήν. Όταν λέγει: «Εάν μη στραφήτε και γένησθε ως τα παιδιά, ου μη εισέλθητε εις την βασιλείαν των Ουράνων» και: « μη παιδιά γίνεσθε..τη κακία νηπιάζετε». Εδώ «παιδιά» σημαίνει την ακακία – απλότητα εις το δεύτερο χωρίον σημαίνει δια του «παιδίου» το ασύνετον. Ο Παύλος με την λέξιν «παιδιά» (Εβρ. 2,14): «Επί τα παιδιά κεκοινώνηκε σαρκός και αίματος κ.λ.π.», εδώ «παιδίον», εννοεί την ανθρώπινην φύσιν.

ΕΡΩΤ: Λέγει η Γραφή: « Έτοιμοι γίνεσθε προς απολογίαν παντί τω αιτούντι λόγον περί της Ελπίδος» (Α΄ Πέτρ. 3,15) και ο Κύριος: «Μη προμελετάτε τι θ' απολογηθείτε ενώπιον βασιλέων και τυράννων». Αυτά δεν είναι αντίθετα;

ΑΠ: Το: «ετοιμούς είναι», δηλώνει το χωρίς δισταγμό και αναβολή προς τους ερωτώντας. Το «μη προμελετάτε», διδάσκει να μη θορυβούμεθα κατά τον καιρόν της ομολογίας. Ο έτοιμος, αμφιβολίας – μερίμνης είναι απηλλαγμένος και συνεργούσης της χάριτος παρέχει ψυχοφέλιμον λόγον, εις τους έχοντας καλήν προαίρεσιν. Ηρεμούν οι διωγμοί; Εσύ σχόλαζε εις την μελέτην των ιερών λογίων.

Καιρός διωγμών; Μη φοβηθείς, έχεις τον Κύριον ενισχύοντά σε και αναπληρούντα τα ελλείποντα.

ΕΡΩΤ: «Ποιήσωμεν άνθρωπον κατ' εικόνα ημετέραν κ.λ.π.» Τι η εικόν, ποίον το αρχέτυπον;

ΑΠ: Το κατ' εικόνα είναι το λογικόν, το αυτεξούσιον, το αρχικόν και η κυριότης, το σοφόν, το δημιουργικόν, το αθάνατον. Αρχέτυπον = ο Θεός Λόγος που εγένετο σάρξ.

ΕΡΩΤ: Πως ο Νόμος λέγει: «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» και ο Κύριος εν Ευαγγελίω: «Εγώ λέγω μη αντιστήναι τω πονηρώ». Ουκ αντίθετα αυτά;

ΑΠ: Ο Μωσαϊκός νόμος την αυθάδη χείρα κατά του πλησίον αναστέλλει με τον φόβον. Το Ευαγγέλιον δια της πραότητος τον θυμόν του πλησίον διαλύει. Το μεν ανθρώπινον, το δε θειότερον.

ΕΡΩΤ: Πώς απεριγράφτος η θεότης εν τω σαρκωθέντι Λόγω, αφού η σάρξ είναι περιγραπτή;

ΑΠ: Πως έχει ενωθεί η ψυχή με το σώμα μη περιγραφόμενη τόπω; Το θείον είναι παντού και τη ενωμένη σαρκί όλος ενυπάρχων ο Υιός, αν και η ανθρώπινη φύσις έχει περιορισμόν τόπου και χρόνου.

ΕΡΩΤ: Πώς ο Μωυσής αναφέρει υιούς Ραχήλ, Βάλα, Γηρά κ.λ.π. αφού τον Ιωσήφ και Βενιαμίν μόνο έτεκε;

ΑΠ: Η Γραφή συνηθίζει τους απογόνους και συγγενείς να ονομάζει αδελφούς. Π.χ. Μετά την θεϊκή τιμωρία και θάνατον των υιών Ααρών Ναδάβ και Αβιούδ, λέγει εις το Λευϊτικόν: «..άρατε τους αδελφούς υμών..». Τους εξαδέλφους εδώ ονομάζει αδελφούς. Εις το Ευαγγέλιον: «Ειστήκεισαν παρά των Σταυρώ του Ιησού η μήτηρ αυτού και η αδελφή της μητρός αυτού Μαρία του Κλωπά. Η Θεοτόκος δεν είχε αδελφή. Την συγγένεια ονομάζει «αδελφή».

ΕΡΩΤ: Όταν ο Μωϋσής εποίησε τα ύδατα αίμα, από που οι μάγοι εύρον ύδωρ και εποίησαν κατά φαντασίαν το αυτό;

ΑΠ: Ο Νείλος μετεβλήθη εις αίμα, όχι όμως και τα λοιπά υδάτινα συστήματα διότι λέγει η Γραφή. Μετέβαλε εις αίμα το ύδωρ το εν τω ποταμώ και οι ιχθύες εν τω ποταμώ ετελεύτησαν. Με την έκφρασιν ύδατα και ποταμούς τον Νείλον ονομάζει (εις το δέλτα του Νείλου, εις επτά ποταμούς διαιρείται ο ποταμός). Βλέποντες οι μάγοι το θαύμα της ράβδου, όφεις γενομένη, έλαβον εκ

των προτέρων ύδωρ και αυτό ύστερον εποίησαν αίμα, η ελαβον εκ της περιοχής όπου εκατοικούσαν οι Ιουδαίοι, το οποίον δεν είχε μεταβληθεί εις αίμα.

ΕΡΩΤ: Πώς πρέπει να ερμηνεύσωμε το: « Εγώ σκληρύνω την καρδίαν Φαραώ»;

ΑΠ: Βλέπων ο Φαραώ την μακροθυμίαν του Θεού, εγένετο περισσότερο άσπλαχνος. Το: «εγώ σκληρύνω...», αντί του σκληράν – άσπλαχνον έχων καρδίαν ο Φαραώ, θα δείξω, ότι ούτε δια τιμωριών και θανάτων, μεταβάλλεται εις το αγαθόν. Η Γραφή ομοίως λέγει: «παρέδωκε αυτούς εις πάθη ατιμίας...». Παρέδωκε αντί του: συνεχώρησε, επέτρεψε, το αυτεξούσιον ουκ εμπόδισε.

ΕΡΩΤ: Εις Ησαΐαν λέγει: «Συ ωργίσθης και ημεις ημάρτομεν...» Πώς ερμηνεύεται;

ΑΠ: Το «και» αιτιολογικώς ερμηνεύεται δηλ. Συ Κύριε ωργίσθης επειδή ημείς αμαρτήσαμε. Ο Σύμμαχος το χωρίον αυτό μετέφρασε: «Ωργισθης Κύριε, ημών αμαρτησάντων». Όμοιον το του Δαυίδ: «Δος ημίν βοήθεια εκ θλίψεως και ματαία σωτηρία ανθρώπου.. δηλ. βοήθησόν μας εις τας θλίψεις επειδή αδυνατούμε να λυτρωθούμε με τις δυνάμεις μας.

ΕΡΩΤ: Διατί λέγει ότι οι απόστολοι εβάπτισον εις το όνομα του Ιησού, αφού ο Κύριος edίδαξε βαπτίζειν εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος;

ΑΠ: Εδώ βάπτισμα εις το όνομα του Χριστού, σημαίνει αυτό που edίδαξε ο Χριστός. Ο Παύλος λέγει: «όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθημεν» δηλ. κατά την τελετήν του βαπτίσματος, όπως παρέδωκε ο Χριστός. «Εις τον θάνατον Αυτού εβαπτίσθημεν». Ουχ ότι το μυστήριον με την επίκλησιν του θανάτου τελούμεν μη γένοιτο!.. αλλ' ότι εις το όνομα του Πατρός και Υιού και Αγίου Πνεύματος. Λέγει: « Εις το όνομα Ιησού», διότι εν τη μνήμη του Κυρίου Ιησού Χριστού, διδασκόμεθα το όλον μυστήριον της του Λόγου δι' ημάς οικονομίας. Άρα, όνομα Χριστού, είναι και πίστις εις Χριστόν!! Πίστις δε εις Χριστόν, η δι' αυτού παραδεδομένη Θεολογία εις τους αποστόλους και το μυστήριον της οικονομίας. Οι ίδιοι οι απόστολοι εις τας «αποστολικάς διαταγάς», λέγουν, ότι ο μη βαπτίζων εις Πατέρα και Υιόν και Αγίου Πνεύματος καθαιρείσθω. Σύμβολον το βάπτισμα του θανάτου Αυτού, δια της τριπλής καταδύσεως και αναδύσεως, την τριήμερον Αυτού ταφήν και Ανάστασιν εικονίζον. Η λέξις «όνομα» αυτό καθ'εαυτό το όνομα σημαίνει, άλλοτε δόξαν και τιμήν του ονομαζομένου και άλλοτε την διδασκαλίαν αυτού και το κήρυγμα. Λοιπόν οι Άγιοι Απόστολοι, το Άγιον Βάπτισμα

ιερουργούντες (τη επικλήσει του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος) λέγει η Γραφή ότι εις «Χριστόν εβάπτιζον» και εις «το όνομα του Χριστού»!!

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει το: «Εν παντί καιρώ να είναι τα ιμάτιά σου λευκά και έλαιον επί της κεφαλής σου μη υστερησάτω και του σοφού οι οφθαλμοί εν τη κεφαλή Αυτού»;

ΑΠ: Τα λευκά ιμάτια, είναι σύμβολον αγίας ζωής, το έλαιον είναι δείγμα να μη γίνεται η νηστεία με σκυθρωπότητα, αλλά μ' ευφροσύνη ψυχής. Με την λαμπρότητα των αρετών, η ψυχή ενδύεται την Θεϊαν Χάριν, ως λευκό ένδυμα. Έλαιον επί κεφαλής, σημαίνει και την ελεημοσύνη εις το πλησίον. Επειδή κεφαλή ανδρός ο Χριστός, δια της φράσεως «έλαιον επί της κεφαλής σημαίνει πάντοτε και παντού προς δόξαν Θεού να γίνωνται. Έλαιον κατ' υψηλότεραν ερμηνείαν είναι το Άγιο Πνεύμα που φωτίζει την ψυχήν. Εν τη ακριβή μνήμη Θεού, θέρμη και αγαλλίασις καρδιάς. Ω! έλαιον Χάριτος! Της καθαράς ΕΥΧΗΣ επιμελείσθε. Ελαιον του: «πάντοτε χαίρετε, αδιαλείπτως εύχεσθε, εν παντί ευχαριστείτε»!! Πάντοτε τα του Θεού διαλογιζόμενοι, λέγοντες και πράττοντες.

ΕΡΩΤ: Πως ερμηνεύεται το : «Τις έστιν η μήτηρ μου και τίνες οι αδελφοί μου»;

ΑΠ: Ο λόγος αυτός δεν είναι περιφρονητικός προς την Θεοτόκον, αφού από μικρός υπήκουε και εσέβετο αυτήν. Εδίδασκε ο Κύριος, να μη προτιμάμε πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα, από την Αγάπην του Θεού. Ο μη προτιμών την σωτήριοιου νουθεσίαν και στοργήν του Θεού, ούτος εξέπεσε των ατελευτήτων αγαθών. Η σωτηρία λοιπόν είναι το « έν και μένον» και όχι η συγγένεια. Η Θεοτόκος έξω πανευλαβώς ισταμένη, ου καυχωμένη ότι είναι μήτηρ Αυτού. Ου γαρ ην ελάττωμα, αλλά ήλεγχε τους Ιουδαίους που έλεγον: «Ούχ ούτος ο υιός του τέκτονος..η μήτηρ αυτού και οι αδελφοί παρ' ημίν; Δηλ. ως να έλεγον οι Ιουδαίοι: Τι διδάσκεις; Ουχί γυναικός πένητος υπάρχεις Υιός; Ιδού και οι αδελφοί σου έξω ζητούντες σε. Λοιπόν, άφες το διδασκαλικόν αξίωμα. Ταύτα των πονηρών Ιουδαίων, ο Κύριος απήντησε, ότι οι τελούντες τας Θεϊας εντολάς είναι αδελφοί του Χριστού. Κάποιοι ανόητοι εις το θαύμα εν Κανά το : « Τι εμοί και σοι γύναι» δεν βλέπουν ότι τα λόγια αυτά δοξάζουν και τιμούν μάλλον την Θεοτόκον. Θεότητος ουχί ανθρωπότητος το θαύμα, τούτο σημαίνει το: «Τι εμοί και σοι κ.λ.π.». Ο Χριστός το παρά της Θεοτόκου προτεινόμενον επιτελεί, « Οίνον ουκ έχουσι κ.λ.π.» . Θαυματουργεί τιμών την μητέρα του. Η κοινωνία της φύσεως, κοινωνίαν του θαυματουργείν ου συνάγει.

ΕΡΩΤ: Το: «οφθαλμόν αντ' οφθαλμού», και το : «όστις σε ραπίσει επί την δεξιάν στρέψον και την άλλην», δεν είναι αντίθετα;

ΑΠ: Ο Κύριος λέγει: «Ουκ ήλθον καταλύσαι τον νόμον, αλλά πληρώσαι». Δίδει εξουσία ο νόμος να τιμωρήσεις τον αδικήσαντα. Εάν δεν εκδικηθείς έγινες υπόδειγμα πραότητας μιμούμενος τον λέγοντα: « Γίνεσθε οικτίρμονες κ.λ.π.». Η εντολή οφθαλμόν αντί οφθαλμού, με τον φόβον της ανταποδόσεως του ίσου, αναστέλλει την τόλμην της αδικίας. Η ανεξικακία του ραπισθέντος και μη εκδικουμένου, ανώτερον ποιεί της εκδικήσεως και ουδόλως είναι αντίθετος η εντολή αυτή της προτέρας.

ΕΡΩΤ: Ο Κύριος λέγει εις τους Ιουδαίους: «Υμείς εκ του πατρός του διαβόλου εστέ». Ποίον λέγει διάβολον και ποίον πατέρα αυτού;

ΑΠ: Πατήρ διαβόλου είναι ο εις άκραν κακίαν φθάσας, π.χ. ο Κάϊν πολλούς διαβόλους δηλ. πονηράς πράξεις εγέννησε, απάτη, δόλο, φόνον κ.λ.π. Εν αντιθέσει προς τον φθάσαντα εις ύψος αρετής που είναι οίκος Θεού. Λέγει ο Ησαΐας: «Δια τον φόβον σου Κύριε, εν γαστρί ελάβομεν και ετέκομεν πνεύμα σωτηρίας». Ουδαμού αλλού εις την Αγία Γραφήν ευρίσκομεν πατέρα διαβόλου. Υιόν διαβόλου, ο Παύλος τον Ελύμα λέγει, δια την πολλήν κακία του. Οι Ιουδαίοι πατέρα τον Θεόν έλεγον, ο Κύριος τους αποδεικνύει ψευδομένους, διότι έπραττον διαβολικά έργα (τούτο σημαίνει το «εκ του πατρός του διαβόλου εστέ».

ΕΡΩΤ: Πόσες γυναίκες ήλειψαν μύρον τον Κύριον;

ΑΠ: Άλλοι λέγουν δύο, την Μαρίαν αδελφήν Μάρθας και Λαζάρου και δευτέραν την πόρνην. Ο Απολινάριος και Θεόδωρος Μοψουεστίας κακώς μία λέγουν. Εγώ τρεις ευρίσκω. Η πρώτη εις το κατά Λουκάν ευαγγέλιον, προ των πράξεων και διδαχών Χριστού μνημονευθείσα. Η δευτέρα γυνή, η Μαρία αδελφή Λαζάρου, προ εξ ημερών του Πάσχα ήλειψε μύρο τον Χριστόν (κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον). Τρίτη γυνή, η προ δύο ημερών του Πάσχα ήλειψε τον Χριστόν (ιδέ Ματθαίον και Μάρκον Ευαγγέλιον). Η μέν απλώς αμαρτωλός ονομάζεται και εις την οικίαν του Φαρισαίου ήλειψε τον Χριστόν, η δε εις την οικίαν Σίμωνος του λεπρού, πόρνη με τα δάκρυα της, τους πόδας αλείφει μύρω του Χριστού. Σιωπούν οι παρόντες, ο Φαρισαίος λέγει: « Εάν ήτο προφήτης, θα εγνώριζε ποία είναι η αμαρτωλή αυτή. Ο Ιησούς τον αποστομόνει, χαρίζει άφεςιν λέγων εις την γυναίκα: «Η πίστις σου σέσωκέ σε» (ιδέ κατά Λουκάν). Της τρίτης γυναικός, ο ευαγγελιστής Ιωάννης περιγράφει ως αδελφήν Λαζάρου. Μόνος ο Ιούδας γογγύζει και ο Χριστός του λέγει: « Άφες αυτήν εις την ημέραν του ενταφιασμού μου τετήρηκε αυτό»..δηλ. λέγει: Εσύ φροντίζεις να με προδώσεις, αυτή με σέβεται

και μετανοεί. Η τρίτη γυνή (πόρνη), είς την οικίαν Σίμωνος του πρώην λεπρού και παρά Κυρίου θεραπευθέντος, ελπίδας χρηστάς έχουσα και δια την λύτρωσίν της λαβούσα το αλάβαstron μύρου κατά κεφαλής εξέχεε. Η μεν εις ευαγγελιστή Λουκάν άφεσιν αμαρτιών λαμβάνει, η δε (παρά Ματθαίω και Μάρκω) ότι κηρυχθήσεται παντού αυτό, εις όλην την οικουμένην και άφεσιν αμαρτιών λαμβάνει.

ΕΡΩΤ: Πώς πρέπει να εννοήσωμε το : « Πάσα βλασφημία τοις ανθρώποις αφεθήσεται, η βλασφημία εις το Άγιον Πνεύμα ουκ αφεθήσεται ούτε εις τον νύν αιώνα, ούτε εις τον μέλλοντα;

ΑΠ: Η συγχώρησις αμαρτιών γίνεται δια του Αγίου Πνεύματος. Ο βλασφημών κατά του Αγίου Πνεύματος, πώς θα συγχωρεθεί ; Ο Χριστός λέγει εαυτόν Υιόν ανθρώπου. Ο μη κατανοών την Θεϊαν Πρόνοιαν και βλασφημών δια το ότι επείνασε, ίδρωσε κλπ., μετανοών τυγχάνει συγχωρήσεως. Το να βλέπει αναστάσεις νεκρών, θεραπείες και άλλα θαύματα και να λέγει ότι με την δύναμιν του Σατανά θεραπεύει (δηλ. βλασφημεί εις το Άγιο Πνεύμα που θαυματουργεί), αυτό δεν συγχωρείται. Είδε τρώγοντα τον Χριστόν και είπε φάγον και οينوπότην αυτόν, θαύματα είδε και δεν είπιστευσε . Σταυρόν και Θάνατον τον αναμάρτητον κατεδίκασε. Όταν λέγει ο Σωτήρ: « Εν δακτύλω Θεού εγώ δαιμόνια εκβάλλω», εδώ το Άγιο Πνεύμα ονομάζει δάκτυλον Θεού. Ουχί ότι Αυτός ο ίδιος δεν μπορούσε, αλλά την ενέργεια Πατρός και Αγίου Πνεύματος και Υιού διδάσκει ως ομοουσίων και το ομοδύναμον των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδος!!

ΕΡΩΤ: Λέγει ο Ευαγγελιστής Μάρκος: «Εξήλθον οι παρ' αυτού κρατήσαι αυτόν, έλεγον γαρ ότι εξέστη». Ποίον το νόημα;

ΑΠ: «Εξέστη» αντί του θέλει ν' αναχωρήση απ' αυτών και να απέλθη προς άλλους. Και ο ευαγγελιστής Λουκάς λέγει: « Οι όχλοι κατείχον αυτόν του μη πορεύεσθαι απ' αυτών», ποθούντες την ομιλίαν του και ωφέλειαν. Τινές μοχθηροί έλεγον «εξέστη» δηλ. έξω φρενών, είδον θεραπείαν εν Σαββάτω και «τω άρχοντι δαιμονίων θεραπεύει κλπ..», εβλασφήμουν.

ΕΡΩΤ: Διατί παράδεισον εφύτευσεν ο Θεός, αφού τον Αδάμ ευθύς επρόκειτο να εκβάλλη εξ αυτού;

ΑΠ: Τα υψηλά μυστήρια εις τους υσιπέτας αγίους, όπως ο Απόστολος Παύλος. Ο Θεός θάνατον ουκ εποίησεν, αλλ' εν αρραβώνι της αθανασίας έπλασε τον άνθρωπον και τη συμβουλή του όφεως, παρέβη την εντολήν και επροξένησε τον θάνατον και την αποβολήν του από τον παράδεισον. Ο Θεός και τον

Εωσφόρον έπλασε, γνωρίζων την πτώσιν του, ούτω και τον Αδάμ. Πάντοτε ο Θεός φανερώνει την αγαθότητα του, αμαρτίας γενομένης την τιμωρίαν επάγει. Δι' ενός των υλικών κτισμάτων, προαναγγέλλων ότι όλη η κτίσις κατά την Β' παρουσίαν του θα γίνει καινή. Εις τους νικητάς χριστιανούς (κατά δαιμόνων και παθών) απονέμεται: « Δεύτε κληρονομήσατε την αιώνιον Βασιλείαν ». Έπρεπε και ο παράδεισος (ασχέτως αν ο Αδάμ θα εκβάλετο δια την παράβασιν) να φυτευθή και να ετοιμασθεί και να φανή έπαθλον των αγωνιστών, δια να μη νομισθή έργον υστεροβουλίας, αλλά της απ' αρχής πάντα σοφώς Θεού κρίσεως και αγαθότητος.

ΕΡΩΤ: «Εάν πεινά ο εχθρός σου, ψώμιζε αυτόν, εάν διψά πότιζε. Τούτο ποιών άνθρακας πυρός βάλλεις εις την κεφαλήν αυτού». Τι σημαίνει;

ΑΠ: Άνθρακες είναι οι απόστολοι και μάρτυρες, διότι λέγει εις τον ψαλμόν «άνθρακες ανήφθησαν απ αυτού» και πάλιν: «Τα βέλη του δυνατού ηκονημένα συν τοις άνθραξι τοις ερημικοίς» (Ψαλμός 119). Εδώ άνθρακας λέγει τας κολαστικάς και πικράς βασάνους. Ευεργετών λοιπόν τον εχθρόν σου και εκείνος παραμένων αγάριστος και κακοτρόπος, τιμωρίας θα λάβη εν ημέρα κρίσεως. Αν η ανεξικακία σου και αγαθοεργία εύρει καλήν προαίρεσιν εις τον εχθρόν, ανάβουν (ως άλλοι άνθρακες) της ψυχής του, οι αγαθοί λογισμοί και κινείται προς εργασίαν των θείων εντολών.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Ιδού δέδωκά σε Θεόν του Φαραώ>> ;

ΑΠ: Εχρησιμοποίησε τον Μωϋσήν δια την ελευθερία των Ιουδαίων απ' τους Αιγυπτίους. Ο Μωϋσής είχε υπηρέτη τον Ααρών προς τον Φαραώ. Ως γάρ ο Θεός προς Φαραώ δια μέσου μέσου Μωϋσέως, ούτω Μωϋσής προς Φαραώ δια μέσου Ααρών εποίει τα θαύματα.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει ο λόγος του αποστόλου: «Ει αλλήλους δάκνετε και κατεσθίετε, βλέπετε μη υπ' αλλήλων αναλωθήτε» ;

ΑΠ: Λέγει, εάν έχετε μεταξύ σας αγάπη, ο Σατανάς ουδέν κερδίζει, επειδή η αγάπη εις πλησίον, έχει σύμμαχον την θείαν βοήθειαν. Συνήθως οι άνθρωποι με την απειλή των μελλοντικών κολάσεων δεν σωφρονίζονται, δια τούτο λέγει, φοβηθείτε μεταξύ σας φθορά και απώλεια με αλληλοσυκοφαντίας και φόνους.

ΕΡΩΤ: «Όπου το Ευαγγέλιον κηρυχθεί, τούτο λαληθήσεται αυτό το οποίον εποίησε αυτή εις μνημόσυνον αυτής. Της γυναικός που ήλειψε μύρον τον Χριστόν δεν είναι αδολεσχία ενώπιον της διδασκαλίας και των θαυμάτων του Σωτήρος»;

ΑΠ: Λέγει εις μνημόσυνον αυτής, δηλ. εις αλησμόνητον δόξαν αναστήσει το φιλόθεον της γυναικός. Μνημόσυνον δηλ. εγκώμια. Επειδή οι Ιουδαίοι εκατηγορούσαν την σώφρονα πόρνην, ο Κύριος την βραβεύει και την δοξάζει.

ΕΡΩΤ: Ποία η ερμηνεία: «Σοι μόνω ήμαρτον και το πονηρόν ενώπιόν Σου εποίησα, όπως αν δικαιωθής εν τοις λόγοις Σου και νικήσεις εν τω κρίνεσθαί σε»;

ΑΠ: Δια ποίων λόγων ο Θεός ελεών δικαιούται; Η Γραφή εντέλλεται: «Λέγε συ τας αμαρτίας σου πρώτος, για να δικαιωθης» και «ου θέλω τον θάνατον του αμαρτωλού ως το επιστρέφειν αυτόν εξ οδού πονηράς». Δια τούτων των λόγων δικαιούται ο Θεός. Π.χ. Τιμωρείται ο Φαραώ, ουχ ίνα δοξασθή ο Θεός (αν και αυτό φαίνεται απ' την γραμματικήν σύνταξιν), αλλ' επειδή απειθούσε και δια τούτο έπρεπε να τιμωρηθή. Αμάρτησε ο Δαυίδ, όχι για να δικαιωθή ο Θεός, αλλ' επειδή κατέφυγε προς την ΜΕΤΑΝΟΙΑΝ και τα δάκρυα, ο Θεός συνεχώρησε αυτόν. Είναι συνήθεια της Γραφής, αυτό που θα συμβή, αιτιολογικώς απαγγέλει. Μετά το : «όπως αν δικαιωθης», προσθέτει το : «εν τοις λόγοις σου» δηλ. η μετάνοια ακολούθησε την ανομίαν. «Δεύτε διαλεχθόμεν λέγει Κύριος». Ο Δαυίδ ενίκησε τον Γολιάθ, έπνιξε τον λέοντα και την άρκτον, ο ποιμήν προβάτων έγινε βασιλεύς, μετά την αμαρτίαν, έκλαυσε μετενόησε. Ο Θεός συνεχώρησε και προφήτην αυτόν ανέδειξε... Αυτό που λέγει ο Θεός εις τον προφήτην Ησαΐαν «..λευκανώ ως έριον και ως χιόνα..» έγινε έργον και εις την μετάνοια του Δαυίδ !

ΕΡΩΤ: Διατί των μαθητών του Χριστού βαπτίζόντων, συνέχιζε να βαπτίζει ο Ιωάννης;

ΑΠ: Προσερχόμενων των πιστών εις Ιωάννην συνέχιζε να βαπτίζει, ίνα μη χαλαρώση τον τόνον της θεοφιλούς μαρτυρίας. Το βάπτισμα των μαθητών του Χριστού και του Ιωάννου, το αυτό ήτο προπαρασκευαστικό δια να δεχθούν οι βαπτιζόμενοι, το βάπτισμα Χριστού. Μετά την Πεντηκοστήν, το βάπτισμα, την παντελή συγχώρησιν αμαρτιών και την χάριν του Αγίου Πνεύματος παρέχει.

ΕΡΩΤ: Διατί ο Μωϋσής αναφέρει εις την Γένεσιν τον Αινάν που εύρε <<ιαμίν>> εν ερήμω όταν έβσκε τα υποζύγια του πατρός του Σεγών;

ΑΠ: Ιαμίν εις τη συριακή γλώσσα, πηγή ερμηνεύεται. Περισπούδαστο τότε ήτο το φρέαρ (πηγή ύδατος) δια τους ποιμένες. Συχνά αναφέρονται γεγονότα, όπως ο Αβραάμ ελέγχει τον Αβιμέλεχ, δια την αρπαγήν των φρεάτων και με όρκον επτά αμνάδες, λαμβάνει την πηγήν που ωνομάσθη «φρέαρ του όρκου». Δια τούτο (ως αξιόλογο κτήμα) μνημονεύει αυτό.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: « Εάν οικοδομήσης οικία, ποιήσεις στεφάνην εν τω δωματίω και ου ποιήσεις φόνον». (Δευτερον.);

ΑΠ: Να έχεις κατάλληλη ασφάλεια, ώστε να μη γίνης αίτιος φόνου (δηλ. γίνει ατύχημα). Αναγωγικώς οι εργαζόμενοι την νοεράν προσευχήν, δεν πρέπει να ραθυμούν, αλλά μέχρι τέλους προς τους στεφάνους – βραβεία βλέποντες να αγιάζουν την ψυχήν τους.

ΕΡΩΤ: Ο Μωσαϊκός νόμος λέγει: «ο απότομος λεπρού, έως εσπέρας είναι ακάθατος». Ο Χριστός άπτεται του λεπρού και τον θεραπεύει αν και μπορούσε με λόγο μόνο να τον θεραπεύση. Διατί;

ΑΠ: Ο Κύριος τηρεί τον Μωσαϊκόν νόμον, δια να δείξη ότι τον σέβεται.. Το φως εφάνη, η σκιά παρέρχεται. Δια να δείξη ότι είναι ο νομοθέτης, άπτεται του λεπρού και ευθύς τον θεραπεύει. Δεν είναι παράλογον, ο θεραπευθείς να είναι πλέον καθαρός και ο Σωτήρ να νομίζεται ακάθατος;

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Εστιν ελπίς ότι ο ζων κύων, αυτός αγαθός υπέρ τον λέοντα τον τεθνηκότα»; (Εκκλησιαστής).

ΑΠ: Αναγωγικώς ερμηνευόμενον κύων είναι ο εξ εθνών λαός. Λέων = οι Ιουδαίοι, (τούτο εμάθομεν απ' την Χαναanaίαν). Όντως αγαθός, ο προς την τελειότητα των αρετών οδεύων, από τον νεκράν φέρων (εν εαυτώ) την ενέργειαν των αρετών. Ο βαπτισθείς ορθοδόξως γίνεται αγαθός. Ο εκπεσών του βαπτίσματος, είναι νεκρός χειρότερος του κυνός, εν μετανοία δε ζώντος.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει εις τον Εκκλησιαστήν: «Απόστειλον τον άρτον σου επί πρόσωπον του ύδατος, ότι εν πλήθει ημερών ευρήσεις αυτόν»;

ΑΠ: Δια του άρτου όλη την ελεημοσύνην περιλαμβάνει. « Επί πρόσωπον ύδατος» σημαίνει εκ συμπαθείας και δακρύων δίδει την ελεημοσύνην. «Πλήθει ημερών» = εις τον μέλλοντα αιώνα η ανταμοιβή σου. Η ύδατα, το πλήθος των ανθρώπων λέγει η Γραφή. Δηλ. να μη εξετάζης ποίος είναι άξιος ελεημοσύνης ή όχι, αλλά δίδε χωρίς να διστάζης..

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «ο σκάπτων βόθρον εμπεσεΐται εις αυτόν»(εκκλησιαστής);

ΑΠ : Βόθρον λέγει τα κακά που σκεπτόμεθα δια τον πλησίον μας. Δηλ να παύσομε τις κακουργίες, διότι θα τιμωρηθούμε με τον πνευματικόν νόμον.

ΕΡΩΤ: Εις εκκλησιαστήν γράφει: « ο σχίζων ξύλα κινδυνεύει εν αυτοίς, εάν εκπέση το σιδήριον και αυτός πρόσωπον ετάραξε και δυνάμεις δυναμώσει ».

ΑΠ: Ο εργαζόμενος κάποια τέχνη, αν αλλάξη την ορθήν εργασία του, κινδυνεύει δηλ. ακολουθούν μικροσυμφορές. «Πρόσωπον ετάραξε» δηλ. σκυθρωπιάζει και δυνάμεις δυναμώσει δηλ. πιστεύει ότι τον εβάσκανον οι άλλοι και του συνέβησαν αυτά. Αναγωγικώς ερμηνεύομενον σημαίνει: ο διδάσκων και εξηγών την Αγίαν Γραφήν εάν είναι κακόδοξος και εαυτόν και τους ακούοντας βλάπτει, τους δε δαίμονας χαροποιεί. Αντιθέτως ο ορθόδοξος ερμηνευτής και τις φυσικές του δυνάμεις με την προσθήκην της Θείας Χάριτος δυναμώνει.

ΕΡΩΤ: «Γενεά πορεύεται και γενεά έρχεται, η γη εις τον αιώνα έστηκεν». Ποία η ερμηνεία ;

ΑΠ: Η γενεά των ευσεβών, παροικεί εδώ, σκοπόν της ζωής έχει, τον ΑΓΙΑΣΜΟΝ. Η δε γενεά των ασεβών, αντιθέτως πορεύεται. Η Θεία Πρόνοια δια της δημιουργίας διδάσκει την ύπαρξιν Δημιουργού, εσύ ματαιοπονείς άνθρωπε, κενοσπουδάξεις, κτηνώδη και δαιμονιώδη έχων ζωήν; Γενεά Ιουδαίων και απίστων εκβαλλομένην βλέπε . Γενεά ερχόμενη λέγει την εξ εθνών εκκλησίαν. Γη την Αγία Γραφή εννοεί, που μένει έως της συντελείας και εις αιώνας αιώνων. Εις την Β' παρουσίαν έρχεται χαίρων ο χορός των δικαίων ακουών το : « Δεύτε οι ευλογημένοι..κ.λ.π.», η δε γενεά των ασεβών πορεύεται εις το αιώνιον σκότος. Η Γη των πραέων, η Χώρα του ανεσπέρου Φωτός μένει επέκεινα του αιώνος.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «Εστι δίκαιος απολλύμενος εν δικαίω αυτού;».

ΑΠ: Σχήμα περιφέρων δικαιοσύνης, εν δικαίω αυτού ζών, ένδυμα κατακρίσεως ενδύεται..

ΕΡΩΤ: Πώς νοητέον: « Ει δε η αδικία ημών του Θεού δικαιοσύνη συνίστησι»;

ΑΠ: Συνίστησι αντί του καθίστησιν εμφανή, τίθεται..δηλ η αγαθότης του Θεού, δια της κακίας εμφανεστέρα γίνεται.

ΕΡΩΤ: Τι δηλοί το : «Ζήθι εν αγαθώ και ιδε εν ημέρα κακίας, ιδε και τούτο σύμφωνον τούτω εποίησεν ο Θεός περί λαλιάς, ίνα μη εύρη άνθρωπος οπίσω αυτού μηδέν» (Εκκλησ.);

ΑΠ: Συ την ζωήν προς αρετήν παρασκεύαζε και προς απόλαυσιν των εκείθεν αγαθών ρύθμιζε. Τούτο σύμφωνον δηλ. οι πειρασμοί, αρρώστειες κ.λ.π. ουκ εκβάλλουν την θείαν κηδεμονίαν, ουδέ εναντιούνται εις την Φιλανθρωπίαν

Του. Περί λαλιάς κ.λ.π. δηλ. τα μέλλοντα να συμβούν, δεν γνωρίζει ο Θεός = (αποκαλύπτει) δια να μη αμελεστέως προς αρετήν ζώμεν. Την των μελλόντων λαλιάν άγνωστον ο Θεός εποίησε.

ΕΡΩΤ: Ποίοι είναι οι δερμάτινοι χιτώνες των πρωτοπλάστων;

ΑΠ: Την παχύτητα του σώματος και θνητότητα, ερμηνεύουν οι άγιοι ως δερματίνοους χιτώνες .

ΕΡΩΤ: Πώς ερμηνεύεται το : « Ουκ αν ορθώς προσενέγκης, ορθώς μη διέλης ήμαρτες, ησύχασον..κ.λ.π.»;

ΑΠ: Ησύχασον δηλ. μη προσθέσης άλλην αμαρτίαν εις το πρώτο κακό. Με μετάνοια και θεοσέβεια θεράπευσε εαυτόν. «Συ άρξεις αυτού» δηλ. του δώρου, προς σε πάλιν επιστρέφεται (ίσως πυρ δεν κατέπεσε εξ ουρανού, επί την θυσίαν του Κάϊν, όπως επί των δώρων του Άβελ). Η «συ άρξεις» δηλ. πάλι εσύ έχεις τα πρωτοτόκια, μόνον μετανόησον!!

ΕΡΩΤ: «Αδάμ ουκ ηπατήθη, γυνή απατηθείσα εν παραβάσει γέγονε». Πώς ερμηνεύεται;

ΑΠ: Η γυνή δεν αρμόζει να διδάσκη, διότι έγινε τότε αιτία εξώσεως εκ του παραδείσου. «Σωθήσεται δια της τεκνογονίας». Η περί τα τέκνα παιδαγωγία και θεοφιλής πρόνοια και κηδεμονία, μέγα δικαίωμα αναδεικνύει την προς τον Αδάμ της Εύας κακήν συμβουλήν ν' ανακαλέση. Εδίδαξα τον άνδρα σφαλερώς; Αλλ' ασφαλώς παιδαγωγώ και τρέφω τα τέκνα.

ΕΡΩΤ: Πώς νοητέον το : « Ός αν εσθήη τον άρτον τούτον και πίνη το ποτήριον του Κυρίου αναξίως, ένοχος έσται του σώματος και αίματος του Κυρίου»;

ΑΠ: Το Δεσποτικόν σώμα και αίμα, την πνευματικήν χάριν και αγιασμόν παρέχει εις τον κοινωνούντα . « Ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου το αίμα, έχει ζωήν αιώνιον». Όταν πρόκειται να κοινωνήσωμεν, οφείλομε να καθαρίζωμε εαυτούς από πονηράς πράξεις, διότι δεν δύναται σαπρόν δοχείον να δεχθεί το μύρον! Ο Θεός εμάς τους αναξίους, ηξίωσεν, των υπέρ λόγον, ημείς δε τούτων αξιωθέντες, συμμετοχοι Αυτού γεγόναμεν. Αν δεν καθαρίζωμεν εαυτούς, διπλής κατακρίσεως ενόχους εαυτούς φανερώνομεν, ότι τα αγαθά αυτά απωθούμε και την σωτηρίαν στερούμεθα. π.χ. Όταν λέγη: «ο μη πιστεύων εις τον Υιόν ήδη κέκριται δηλ. έχει την δίκην! Ποία; Το μη πιστεύσαι εις αυτόν και δεύτερον ότι του δώρου κατεφρονήσαμεν, ότι την χάριν υβρίσαμεν, τον Ευεργέτην εξουθενήσαμεν..

ΕΡΩΤ.74: Ο Κύριος είπε εις την Σαμαρείτιδα: <<..έρχεται ώρα, ότι ούτε εν τω όρει τούτω, ούτε εν Ιεροσολύμοις προσκυνήσετε τω Πατρί...ή σωτηρία εκ των Ιουδαίων κλπ.>> .Ποία η δύναμις των λόγων τούτων;

ΑΠ: Όπως το ύδωρ θεραπεύει την δίψαν και καθαρίζει τον μολυσμόν του σώματος , έτσι τα νοερά και ανθρώπινανάματα της διδασκαλίας του Χριστού και η περί Αυτού θεία υπόληψις, θεραπεύουν την δίψαν της απιστίας, καθαρίζουν την ψυχήν των ρύπων εκ της αμαρτίας. Η Σαμαρείτις (Φωτεινή τ'ονομά της κατά την βάπτισίν της) εφωτίσθη με την συνομιλία με τον Κύριον, προφήτην αυτόν ομολογεί. Ο Χριστός θειότερον διδάσκει δόγμα, μυστήριο αποκρυμμένον, ότι <<..ούτε εν τω όρει τούτω (=Γαριζίν) ούτε εν Ιεροσολύμοις ..κλπ>>. Λέγει: «προσκυνείτε (εσείς οι Σαμαρείτες), αυτό το οποίον δεν γνωρίζετε» δηλ. των τότε εκεί ενοικούντων, εκ της αιχμαλωσίας ήσαν των Βαβυλωνίων ανακληθέντες και η θρησκεία τους και το μείγμα ειδωλολατρίας και Μωσαϊκού νόμου. Ενώ οι Ιουδαίοι (λέγει ο Κύριος) προσκυνούμεν αυτό που γνωρίζομε δηλ. θεόν δημιουργόν και προνοητήν πάσης κτίσεως. Με το: « προσκυνούμεν» συναριθμεί εαυτόν με τους Ιουδαίους. Όταν λέγη: «η σωτηρία εκ των Ιουδαίων», εννοεί τον εαυτόν Του.

ΕΡΩΤ. 75: «Πώς λέγεται το θείον είναι εν τω παντί; ..»

ΑΠ: Όπως είναι το θείον, σοφόν άμα και υπέρσοφον, Θεός ισχυρός και υπέρθεος (ουσία και υπερούσιον και αυτάγαθον), ομοίως και υπεράγαθον, ούτως υπάρχειν λέγεται τω παντί και υπέρ το παν. Επί της αρρήτου φύσεως (του Θεού) το «εν παντί» ουκ έστιν αθέτησις του «υπέρ το παν», αλλά συμφωνία και βεβαίωσις. Αλλά πως εν τω παντί; Ως κατ' ουδένα τρόπον των όντων. Έστι το θείον εν παντί κατ' ενέργειαν και κατ' ουσίαν. Το θείον αεί εστιν ενέργεια, ουδ' άλλο τι παρά την αυτοενέργειάν έστι το αυτοούσιον, δηλ.σ' εκείνα που είναι κατ'ενέργειαν εις αυτά είναι και κατ'ουσίαν.

ΕΡΩΤ. 76: Τι δηλώνει το : «Υμίν δέδοται γνώαι τα μυστήρια της βασιλείας του Θεού, τοις δε λοιποίς εν παραβολαίς, ίνα βλέποντες μη βλέπωσι και ακούοντες μη συνιώσι»;

ΑΠ: Αυτό που γράφουν οι 4 Ευαγγελιστές, και ο προφήτης Ησαΐας προέγραψε, την αιτίαν της ψυχικής τυφλώσεως και κωφεύσεως, εις την προαίρεσιν των Ιουδαίων και όχι εις Θεόν. Ο γνωρίζων εξ αγνοίας εαυτόν τυφλόν, τον ιατρόν ζητεί. Ο εσκοτισμένος και πιστεύων ότι βλέπει, διπλήν έχει την τύφλωσιν, ότι δεν βλέπει και ως μη βλέων νομίζει ότι βλέπει οξύτερον των άλλων. Το «ίνα» είναι όμοιον με το «διότι». Όπως και το «μη» ουκ απαγορεύσεως, αλλά αρνήσεως έχει σημασίαν. Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος μ' αυτή την ανωτέρω ερμηνεία γράφει: «Εν

παραβολαίς (λαλώ, λέγει Κύριος) ότι βλέποντες, ου βλέπουσι. Δίδεται η Θεία γνώσις, εις όσους ετοίμασαν την ψυχήν τους κατάλληλον προς υποδοχήν. Ούτε εις τους αποστόλους κατ' αποκλήρωσιν εδόθη η γνώσις των θείων μυστηρίων, ούτε εις τους αγνώμονας Ιουδαίους η άγνοια, αλλ' εαυτούς αναξίους εποίησαν. Εκουσίως έκλεισαν τα ότα και οφθαλμούς των και ηκολούθησεν η τύφλωσις και κώφωσις αυτών. Όπως ο περιπατών εν τω φωτί, ακολουθεί και η γνώσις που υπάγει, ούτως ο μη θέλων την φωτοπορεία, είναι στο σκότος και αθλίως οδεύει..». Ο εγκόσμιος ήλιος δεν είναι αίτιος της τυφλότητος, ούτω και ο νοητός ήλιος δεν είναι αίτιος των απίστων (αν και λέγει η Γραφή ότι ετύφλωσεν αυτούς ο Θεός κλπ..). Η εξ' εθνών εκκλησία, έλεγχος σαφής κατέστη των μη πιστευσάντων, οι οποίοι εκουσίως εαυτούς σωτηρίας εστέρησαν.

ΕΡΩΤ: Διατί περί αγγέλων δεν αναφέρει ο Μωϋσής;

ΑΠ: Δια την ασθένειαν των δεχομένων Ιουδαίων δεν γράφει. Περί δημιουργίας όμως και περί ευφροσύνης και προσκυνήσεως αυτών λέγει: «Ευφράνθητε ουρανοί και προσκυνησάτωσαν Αυτώ πάντες οι άγγελοι Θεού» (Δευτερ..).

ΕΡΩΤ: Ποία επί Χριστού τα γνωμικά θελήματα;

ΑΠ: Οι ψυχικές δυνάμεις είναι δύο είδη: γνωστικές και ζωτικές. Ορεκτική δύναμις της ψυχής λέγεται θέλησις. Φυσικόν θέλημα = όρεξις φυσική και λογική. Η θέλησις έστιν η ζωτική και λογική δύναμις όλων των συστατικών της φύσεως. Των ζώων η όρεξις, επειδή δεν είναι λογική, δεν λέγεται θέλησις, ούτε βούλησις. Βούλησις = φυσική και λογική όρεξις τινος πράγματος. Βουλευεται τις, έπειτα κρίνει (και λέγεται κρίσις). Σ' αυτά που διατίθεται και αγαπά λέγεται γνώμη. Αν μη αγαπήση το κριθέν, ου λέγεται γνώμη. Λοιπόν, με τη γνώμη η προαίρεσις ακολουθεί, δηλ. εκλογή και συνέχεια η πράξις.. Επί της θείας φύσεως θέλησιν λέγομεν, προαίρεσιν ου λέγομεν, ουδέ επί της ψυχής του Χριστού, βουλήν λέγομεν ή προαίρεσιν, ου γαρ έχει άγνοιαν. Ενωθείσα τω Θεώ Λόγω καθ' υπόστασιν, πάντων είχε την γνώσιν, ου χάριτι, αλλά φύσει δια την καθ' υπόστασιν ένωσιν. Δεν είχε γνωμικόν θέλημα, θέλησιν είχε την φυσικήν (ομοίως ως επί των άλλων ανθρώπων). Γνωμικήν θέλησιν ούκ είχε ο Χριστός, εναντίαν του Θείου θελήματος Αυτού. Όπου μία φύσις, μια και η φυσική θέλησις. Επί των ανθρώπων, επειδή μία η φύσις, μία και η φυσική θέλησις, διάφορα τα θελήματα και οι γνώμες. Επί του Χριστού επειδή διάφοροι αι φύσεις, διάφοροι και αι φυσικαί θελήσεις (θεότητος και ανθρωπότητος). Επί Χριστού μία η υπόστασις, εις ο θέλων, εν και το θελητόν (της ανθρωπίνης αυτού θελήσεως ακολουθούσης το αυτού Θείου θέλημα).

Γνωστικά θέληματα και υποστατικά και προσωπικά, το αυτό είναι. Το θέλημα, ποτέ μεν την θέλησιν δηλοί (την θελητικήν δύναμιν) και λέγεται φυσικόν θέλημα, ποτέ δε το θελητόν και λέγεται θέλημα γνωμικόν. Το γνωμικόν θέλημα (υποστατικόν, προσωπικόν) διαφέρει από το φυσικόν θέλημα. Το: «θέλω καθαρίσθητι», που είπε ο Χριστός εις τον λεπρόν, ου γνωμικού θελήματος ένδειξις, αλλά θείου και αδιαιρέτου θελήματος ένδειξις.

ΕΡΩΤ: Τι εστί το: «Γενομένης της φωνής, συνήλθε το πλήθος και συνεχύθη» (Λουκάς);

ΑΠ: Εις την Πεντηκοστήν το πλήθος ήκουε λαλούντων γλώσσας των αποστόλων και μέθην το θαύμα διέβαλλον δια να επισκιάσουν την θαυματουργίαν.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει το: «λαβείν το όνομα Κυρίου και Θεού επί ματαίω»;

ΑΠ: Μάταια λέγει τα είδωλα. Εις την Παλαιάν Διαθήκην απαγορεύει την ειδωλολατρίαν και τους όρκους εις τα είδωλα, (άλλοι με αργολογίες ματαίως χρησιμοποιούν το θείον όνομα). Οι της Νέας Διαθήκης, οι χριστιανοί με τους όρκους, κακώς επικαλούνται τον Θεόν.

ΕΡΩΤ: Τι έστι πνεύμα Πύθωνος;

ΑΠ: Το πονηρόν πνεύμα που εμφωλεύει εις την γαστέρα, οι χριστιανοί ωνόμασαν εγαστρίμυθον. Λαοπλάνον τούτο το πνεύμα και απωλείας πρόξενον εις όσους πιστεύουν αυτά που λέγει. Πολλοί των ειδωλολατρών εκτός από στερνόμαντιν και γαστρίοικον (Σοφοκλής – Πλάτων) λέγουν αυτό και πνεύμα Πύθωνος.

ΕΡΩΤ. 84: Το «εφ'ω πάντες ήμαρτον» του αποστόλου Παύλου, άλλοι το «εφ'ω» εις τον Αδάμ ερμηνεύουν, άλλοι εις τον θάνατον αυτό αποδίδουν. Εγώ λέγω, ότι ου προσώπου τινός δεικτικόν έστιν, αλλ' αιτίας παραστατικόν, δηλ «εφ'ω πάντες ήμαρτον» διότι πάντες ήμαρτον. Όπως το όμοιον του Παύλου λέγοντος: «Εφ'ω ου θέλομεν ενδύσασθαι, αλλ' επενδύσασθαι». Εδώ την αιτίαν σημαίνει, τουτέστι δια τούτο στενάζομεν, όχι διότι δεν αποδυόμεθα, αλλά διότι ουκ ενδυόμεθα. (σώμα μετά αφθαρσίας και αιδίου ζωής). Λέγει λοιπόν: « του Αδάμ αμαρτήσαντος και έπειτα θανάτω κατακριθέντος και το εξ αυτού γένος εκληρονόμησε τον Θάνατον, διότι πάντες ως ο γεννησάμενος, ήμαρτον. Τούτο αυτούς κοινωνούς και της τιμωρίας εποίησε.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει: «μη ετεροζυγείν απίστοις» ;

ΑΠ: Να μη προσέχωμεν εις τας διδασκαλίας και μύθους των απίστων. Τούτο και ο Μωσαϊκός νόμος νομοθετεί λέγων: «Ου κατοχεύσεις τα κτήνη σου ετεροζύγω» δηλ. ούτε εις γένεσιν, ούτε εις εργασίαν (αλλ' όμοια κτήνη εις το όργωμα κ.λ.π.). Πρέπει να φεύγωμεν την κοινωνίαν των εχόντων κακόδοξον πίστιν.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει, η φωνή Θεός εις την Γραφήν;

ΑΠ: Η λέξις Θεός, τρία σημαίνόμενα έχει: α) το Όν (ο δημιουργός, προνοητής και κριτής) β) μεθέξει της πρώτης αιτίας, λέγεται και ο άνθρωπος Θεός. (Πρώτος της κλήσεως στην Γένεσιν, ο υιός του Σηθ, ο Ενώς, δι' ευσέβειαν και χρηστότητα τρόπων, Θεός εκλήθη και οι υιοί του Θεοί και Θεών παίδες ωνομάσθησαν). Επίσης: « Θεός, Θεών Κύριος ελάλησε» δηλ. ο κυρίως Θεός ελάλησε εις τους κατά χάριν Θεούς, τους ανθρώπους . «Θεοί έστε και υιοί Υψίστου πάντες» και «ο Θεός έστη εν εν συναγωγή Θεών» (= των κατά χάριν Θεών = δικαίων) και «Θεός έστη εν συναγωγή κλπ.» και «Θεούς ου κακολογήσεις και άρχοντα του λαού σου ουκ ερείς κακώς» δηλ. Θεούς λέγει η Γραφή, τους φίλους της αρετής. Τρίτος τρόπος είναι όταν λέγη «Μωϋσής είναι Θεός του Φαραά». Πάντα έπραττεν εις αυτόν, ώσπερ αυτεξουσίω κράτει υπηρετουμένου του Ααρών. Και τους Θεούς των ειδωλολατρών η Γραφή ούτω ονομάζει λέγουσα: «Βαδίζετε, βοάτε προς τους Θεούς και σωσάτωσαν υμάς» και «ουκ έσονται Θεοί έτεροι πλην Εμού»! Το: «ονομάζων το όνομα Κυρίου κλπ» δια τους Ιουδαίους το αυτό ήτο το «αράσασθαι» (δηλ. κατάρα) με το «ονομάσαι». Το: «εγώ ειμί ο ων». Τούτο παρ' Εβραίοις ελέγετο Αία, παρά Σαμαρείταις Ιαβέ (και δηλούται μ' αυτά το άναρχον και ατελεύτητον του Θεού). «Η θλίψις υπομονήν κατεργάζεται κλπ..». « Έχομεν τον θησαυρόν της Χάριτος εν οστρακίνοις σκεύεσι..»... Ω! φρικτών και παραδόξων μυστηρίων μαρτύριον απαράγραπτον!! Εξ ιδιωτικής γλώττης στάζουσα σοφία, εξ αμελετήτου στόματος κανών ευγλωττίας, εξ αμαθών χειλέων τέχνη ρητορίας ! Βλέπετε τον Ισραήλ κατά σάρκα..αντί του: «Βλέπετε τον κατά σάρκα Ισραήλ». Ο της ανθρωπίνης δόξης δια τους θείους νόμους υπερορών, αυτός είναι ο της αρετής, θερμός εραστής.

ΕΡΩΤ: Τι έστι το : « Ο Πατήρ μου μείζων μου έστιν;».

ΑΠ: Μείζων λέγει δια τον αίτιον.. Άλλοι πατέρες το μείζων, κατά το ανθρωπινον είπον. Ο ακένωτος του κεκενωμένου μείζων εστίν..

ΕΡΩΤ: Το «εν τη οικία του Πατρός μου πολλαί, μοναί εισί» και το: « Εάν πορευθώ ετοιμάσω τόπον..» δεν είναι αντίθετα;

ΑΠ: Δεν αλληλομάχονται.. Ουδείς ουδαμού μέχρι του Σταυρού και εις άδου καθόδου και Αναστάσεως και Αναλήψεως εις ουρανούς ητοίμασε τόπον τοις αξίοις. Όστε και παρά τω Πατρί αι μοναί και ο Υιός ταύτας πορευθείς ητοίμασε..

ΕΡΩΤ: Διατί ο Πέτρος ηρνήθη τον Χριστόν;

ΑΠ: Επειδή επρόκειτο ο Πέτρος την προστασίαν της οικουμένης να αναλάβη, συνεχωρήθη εις άρνησιν, δια να είναι επιεικής εις τους μετανοούντας (εις όσα ημάτησαν). Ο Σωτήρ και Θεός αφήνει τον ένα να πέσει, ίνα πολλοίς δι' αυτού τας πηγάς της συμπαθείας και του ελέους – φιλανθρωπίας φανερώση. Επίσης ίνα ο Πέτρος τα υπέρ άνθρωπον τελεσιουργών εις τον Θεόν αναφέρεται και επιφράφει τα κατορθώματα και μη εις εαυτόν (γενικά ο άνθρωπος να μην υπερηφανεύεται). Ω! λαμπρόν και μέγα ψυχαγωγίας παράδειγμα. Εάν ο Πέτρος ο τοςάυτα θαύματα τελέσας (και διδασκαλίαν Χριστού απολαύσας) τρις ηρνήθη και δια θερμών δακρύων και μετανοίας το αμάρτημα εκαθάρισε και εις το αποστολικόν αξίωμα επέστρεψε... πόσον εγώ..(ο αδύναμος γενικά άνθρωπος), δεν πρέπει να ραθυμώ, αλλά αν ολισθήσω εις τι, να μετανοήσω. Όχι επειδή επροφητεύθη δια τούτο έγινε, αλλ' επειδή επρόκειτο να συμβούν, το αλάθητον όμμα του Θεού προγνωρίζει και προανακηρύττει.

ΕΡΩΤ: Το: «Εάν εγώ μαρτυρώ περί εμαυτού, η μαρτυρία μου ουκ έστιν αληθής» και το «Αν εγώ μαρτυρώ περί εμαυτού, η μαρτυρία μου αληθής έστι» δεν είναι αντίθετα;

ΑΠ: Ο ΚΗΙΧ είναι Θεός και άνθρωπος. Το πρώτο το λέγει ως άνθρωπος. Ουδείς των ανθρώπων εις την εαυτού μαρτυρίαν αξιόπιστος. Το δεύτερον το λέγει με την εξουσίαν της θεότητος.

ΕΡΩΤ: Λέγει ο Κύριος: «Όπου εγώ υπάγω οίδατε και την οδόν οίδατε», δεν εναντιούνται με το : «Κύριε, ουκ οίδαμεν που υπάγεις και πώς δυνάμεθα την οδόν γνώναι;»

ΑΠ: Το «ειδένα την οδόν» και το «όπου υπάγει» δεν έλεγε εις τους μαθητάς όπως και διά την ανάληψιν Του, αλλά αργότερα εις τον κατάλληλον καιρόν, δηλ. μετά την Ανάστασιν ότε εφάνη εις Μαθητάς Του. Ταύτα θαυμάζων ο Θωμάς αμφισβητεί πώς εν μεθέξει γενήσονται των μειζόνων. Αυτό εις ουδέν μάχεται με τα λόγια του Χριστού. Η το «πάλιν έρχομαι» κατά την Β' αυτού παρουσίαν ότε και την οδόν, και τον μακάριον εκείνον χώρον και των εν αυτώ την απόλαυσιν δια της πείρας αξιωθούν γεύσασθαι.

ΕΡΩΤ: Διατί πριν φθάσει στην απόγνωση ο Ιωσήφ περί της Θεοτόκου, δεν ήλθε προς αυτόν ο άγγελος;

ΑΠ: Εφάνη ο άγγελος, όταν αμφίβολοι λογισμοί αυτόν ετάρασσον. Όταν σφοδρά η ζάλη, τότε μάλιστα γλυκεία η γαλήνη.

ΕΡΩΤ: Τι δηλοί το εφούδ;

ΑΠ: Τρία πράγματα σημαίνει: α) την ιερατικήν στολήν. Εδηλούτο δι' αυτής το πρακτέον εις τους ανθρώπους, β) όμοιον με το ιερατικόν «Εφούδ», ουχί ιερατικόν, το οποίον και Δαυίδ φαίνεται χρησιμοποιών δηλ. ένδυμα εκ φυτού βύσσου, τινές το ωνόμασαν βυσσίνην στολήν, γ) οι ιερείς ειδώλων κατά μίμησιν των ιερέων του Θεού τας στολάς των εποίουν εις σχήμα εφούδ και με το όνομα αυτό έλεγον.

ΕΡΩΤ: Δεν είναι αντίθετον το: «Οφθαλμόν αντί οφθαλμού..» με το « όστις σε ραπίσει επί την δεξιάν στρέψον και την άλλην σιαγόνα»;

ΑΠ: Δεν είναι αντίθετα, διότι η πρώτη εντολή προς τον κριτήν απευθύνεται και τον αδικηθέντα με ίση τιμωρίαν προς τον αδικήσαντα απειλεί. Η άλλη εντολή, τον αδικηθέντα διδάσκει επιείκειαν και συμπάθειαν, διώκουσα τον θυμόν και οργήν. Με αυτόν τον τρόπον αείμνηστον μνημείον αρετής οικοδομεί.

Φονεύει Κάϊν τον Άβελ και γίνεται η απώλεια του δικαίου Άβελ, υπόθεσις μετανοίας εις τον Αδάμ. Έτι δε ο άδης με τον ανεύθυνον πρώτον έχοντα Άβελ, σαθρόν θεμέλιον έχει. Ο της αναστάσεως λόγος δια τούτου προκαταβάλλεται και μυσταγωγείται (βίος έτερος και άλλη κατάστασις). Βλέπε τον δικαιοτάτον Ενώχ, ανώτερον του θανάτου, εξ' αρετής και φιλοτιμίας Θεού.

ΕΡΩΤ: Τι σημαίνει η περιτομή;

ΑΠ: α) Έτο σφραγίς και σημείον διαχωρισμού μεταξύ Ιουδαίων και των Εθνικών. β) Του θείου βαπτίσματος προτύπωσις. Όπως ο έχων περιτομήν ήτο λαός θεού, ούτως ο βαπτιζόμενος, σφραγίδα του Χριστού εν εαυτώ φέρων, εις υιοθεσίαν Θεού αναγράφεται. γ) Σύμβολον ήτο των εν Χάριτι πιστών, οι οποίοι των παθών τας επαναστάσεις, τω λόγω της πίστεως και τη ασκήσει νεκρώνουν, ου σώμα τέμνοντες, αλλά την καρδίαν, πνεύματι ου γράμματι περιτεμνόμενοι.

ΕΡΩΤ: Τι έστι το εξουσίαν έχειν την γυναίκα επί την κεφαλήν;

ΑΠ: Εξουσίαν δηλ. το υπ' εξουσίαν να ευρίσκεται. Ο Παύλος λέγει οι άνδρες ακάλυπτοι νά είναι εις την κεφαλήν εν τω προφητεύειν και εύχεσθαι, τας δε

γυναίκας καλυμμένας. Η γυνή υπό την εξουσίαν είναι του ανδρός, εξ αυτού γάρ είχε τας σωματικάς αρχάς της γενέσεως. Πολλών μεν εξουσιάζει ο ανήρ, το δε ενδοξότερον αυτού και τιμιώτερον της εξουσίας, η γυνή έστι. Λέγει: «Γυνή δε, δόξα ανδρός εστι». Δείχνει την υποταγήν, με το να καλύπτει την κεφαλήν της. Αναίσχυντον και αχάριστον να μη γνωρίζη και να μη απονέμη την τιμήν εις τον αίτιον υπάρξεως της (δηλ. τον άνδρα). Ο ανήρ δεν υπόκειται εις τον αυτόν νόμον της υποταγής, δια τούτο δεν καλύπτει την κεφαλήν.

ΕΡΩΤ: Τι δηλοί το εις τον Κάϊν λεγόμενον υπό του Θεού: «ουκ αν ορθώς προσενέγκης..κλπ».

ΑΠ: Επειδή – λέγει –εάν μη διαιρείς ορθώς, ουδέ προσφέρεις ορθώς, ήμαρτες, ησύχασον. Ή διότι ορθώς προσήνεγκας, ορθώς δε μη διείλες, ου δοκείς αμαρτείν; Όπως το ορθώς προσφέρουν ευσεβές, ούτω το μη ορθώς, ασεβείας υπεύθυνον. Εκείνος ορθώς διαιρεί, ο μη τα τυχόντα δώρα φέρων Θεώ, αλλ’ ορθή κρίσει διακρίνων προσφέρει τα τιμιώτερα ! (Ο Άβελ προσέφερε από των πρωτοτόκων, ενώ εις τας θυσίας του Κάϊν, ουκ επέβλεψεν ο Θεός, ούτε πυρ Θεϊόν εξ ουρανού κατέπεσεν, όπως εις τα δώρα του Άβελ). Το «ησύχασον» σημαίνει: βλέπε τι εποίησας και μετανόησον, μη προσθέσης άλλο αδίκημα. Το: «προ σε η αποστροφή αυτού (=θυσία) σημαίνει: «ανάξιον της εμής εστι προσφοράς» ή «Συ του αμαρτήματος έγινες αίτιος», συ αυτού άρξεις αρχηγός οφθεις της περι το Θεϊόν ολιγορίας, μη σε κυριεύση η λύπη. Ο Άβελ οσίως εθυσίασε και δικαίως προετιμήθη, αλλά συ πρωτότοκος είσαι, το πρεσβείον θα έχης, αν με μετάνοια τον εαυτόν σου διορθώσης.

ΕΡΩΤ: Διατί περιετιμήθη ο Χριστός;

ΑΠ:Δια να δείξη υπακοήν εις τον Μωσαϊκόν Νόμον, ότι αυτός έστιν ο δοτήρ του Νόμου. Δια να φράξη τα στόματα των αιρετικών, ότι κατά φαντασίαν εσαρκώθη. Η τομή της σαρκός, την θεότητα λαμπρώς ανακηρύττει. Η φαντασία, τομήν και πάθος και ρύσιν ορωμένην αίματος, ουκ ανέχεται.

ΕΡΩΤ: Ποία τα υστερήματα του Χριστού τα οποία ανεπλήρωνε ο Παύλος;

ΑΠ: Όπως εδόθη εις αποστόλους να τελούν θαύματα και ο Παύλος οράται των εντολών Χριστού υψηλότερον ποιείν δηλ. ενώ μπορούσε να τρέφεται εκ του Ευαγγελίου, ουκ ετρέφετο. Ούτω και τα υστερήματα του Δεσπότου τω οικείω σώματι ανεπλήρωνε. Όταν λέγη ο Παύλος: «Τα υστερήματα των θλίψεων..κλπ», σημαίνει ότι: τα ύστατα των θλίψεων Χριστού ταύτα εν τω σώματί μου αναπληρώ δηλ. Τα πάθη μου τοσούτον απέχει απ’τα του Χριστού, ώστε ου μόνον προς τα

μείζω να συγκρίνω ου τολμώ, αλλ' ουδέ τοις μέσοις και εσχάτοις πάθεσι! Όσον γαρ άνθρωπος πράττει, ουδέν αντάξιόν έστιν, αυτών που έπαθε υπέρ ημών ο Χριστός. Ανταναπληρώνει πώς ο Παύλος τα υστερήματα Χριστού; Ουχ όσα Χριστός οφείλων να πάθη ουχ υπέμεινε. Ουχί ! Αλλά και υπερπλεόνασεν η θεία χάρις εις ημάς. Ανταναπληρώ δηλ. αντί Δεσπότου και διδασκάλου ο δούλος εγώ και μαθητής την εκείνον διακονίαν φέρω. Περί τίνων ο πόλεμος των Χριστιανών; Δια την ευσέβεια και τας αρετάς. Οι πράξεις των αποστόλων, γράφουν θαύματα και διδασκαλίαν ολίγην των αποστόλων και εν συνεχεία τα του αποστόλου Παύλου διότι: «Δοξαζομένου ενός μέλους συνδοξάζεται πάντα τα μέλη».

ΕΡΩΤ: Ο Κύριος μετά την Ανάστασίν Του πόσες φορές και που εφάνη;

ΑΠ: Εις χρόνο 40 ημερών έως την Ανάληψίν Του, 11 φορές εφανερώθη. 1) Είς την Θεοτόκον εν τω μνήματι και μυροφόραις. 2) Εις τόν Πέτρον. 3) Τοις περί Κλεόπαν. 4) Εις 10 αποστόλους (απόντος Θωμά) το εσπέρας της Αναστάσεως. 5) Εις 500 αδελφούς (ως λέγει ο Παύλος), 6) Εις Ιάκωβον, 7) Εις τους 7 αποστόλους εις θάλασσα Τιβεριάδος. 8) Έπειτα εις τούς 70 αποστόλους. 9) Εις τον Κηφά και τους 11 αποστόλους οπως λέγει ο Παύλος. 10) Εις το όρος της Γαλιλαίας όπου ειπεν αυτοίς ο Κύριος. 11) Εις όρος Ελαιών όπου ανελήφθη.

ΕΡΩΤ: Διατί ειπεν ο Κύριος εις αποστόλους από Ιεροσολύμων μη χωρίζεσθαι και πότε την επαγγελίαν του Πατρός ήκουσαν;

ΑΠ: Εκ του Ευαγγελίου η επαγγελία του Πατρός ουχ ευρίσκεται. Ο Παύλος λέγει: «Παύλος δούλος Χριστού, αφωρισμένος εις το Ευαγγέλιον Θεού, ο προεπηγγείλατο δια των προφητών περί του Υιού αυτού» δηλ. το Άγιο Πνεύμα προείπεν, ως δια του προφήτου ο Θεός ειπεν: « Εν εσχάταις ημέραις ...εκχεώ από του Πνεύματός μου επί πάσαν σάρκα κλπ...». Ιδού η ΕΠΑΓΓΕΛΙΑ ! Η δε εκπλήρωσις έγινε, όταν εν είδει γλωσσών επί τους μαθητάς την ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ κατήλθεν το Αγ.Πνεύμα. Ο Πατήρ ταύτα λέγει: «Δώσω σημεία εν τω ουρανώ άνω και εν τη γη κάτω». Αίμα το ρεύσαν εκ της πλευράς του Χριστού εν τω Σταυρώ, πυρ = το κατά την πεντηκοστήν επί τοις αποστόλοις.

ΕΡΩΤ: Πότε εβαπτίσθησαν οι απόστολοι και από ποίον;

ΑΠ: Οι απόστολοι έλαβον το Ιωάννου βάπτισμα, ο Σωτήρ προ του πάθους. Του ουκ έδωκεν έτερον βάπτισμα, δια να μη αντιλέγουν οι Ιουδαίοι ότι εισήγαγεν ίδιον βάπτισμα. Όμως εβάπτισε (και βαπτίζει) εν Πνεύματι. Είπε Κύριος: « Βαπτισθήσεσθε εν Πνεύματι Αγίω ου μετά πολλάς ημέρας (δηλ. μετά δέκα ημέρας). Το : βαπτισθήναι εν Πνεύματι είναι ίσον και όμοιον με το : θα λάβετε το

Άγιο Πνεύμα. Το ότι ο Ιωάννης ο Πρόδρομος εβάπτισε τους αποστόλους το φανερώνει ο Σωτήρ εις τον Νιπήρα λέγων προς τον Πέτρον: « Ο λελουμένος ουκ έχει χρείαν νίψασθαι ». Έδειξε ου μόνον τον Πέτρον λελουμένον, αλλά και τους άλλους αποστόλους (νίπτοντας τους πόδας αυτών) μόνον το βάπτισμα Ιωάννου το οποίον είχε άφεσιν αμαρτιών, ου μετοχήν Αγίου Πνεύματος. Ένδυμα το Άγιο Πνεύμα λέγεται των χριστιανών, ουχ ως ιμάτιον, αλλ' ως ενδύεται σίδηρος το πυρ, ουκ έξωθεν περιβαλλόμενος, αλλ' όλος δι' όλου.. δηλ. την ψυχήν και τους λογισμούς πληρούμενοι ΦΩΤΟΣ και το πρόσωπον της Χάριτος. Οι βλέποντες του πρωτομάρτυρος Στεφάνου, είδον το πρόσωπον αυτού ως πρόσωπον αγγέλου. Οι άγγελοι κατά την Ανάληψιν προσφωνούν του αποστόλους Γαλιλαίους. Γαλιλαίοι = αποκεκαλυμένοι ερμηνεύεται. Το πρώτο θαύμα εις Κανά Γαλιλαίας εποίησε ο Κύριος φανερώσας την δόξαν Αυτού.

ΕΡΩΤ: Διατί 40 ημέρες είναι ο χρόνος της νηστείας;

ΑΠ: Όπως τοςάυτας ημέρας ο Κύριος Ιησούς Χριστός ενήστευσε. Και οι Μωϋσής και Ηλίας 40 ημέρας. Επειδή 5 είναι οι αισθήσεις μας που πρέπει να καθαριστούν (όχι κατά την τάξιν και κατά μίμησιν του ρευστού και φιλαμαρτήμονος χρόνου), αλλά κατά την παιδαγωγίαν του αρρεύστου και ατελευτήτου χρόνου της ογδόης (αιωνιότητος). Πέντε αισθήσεις ημών πολλαπλασιάζομενες επί την ογδοάδα, = 40! Δια των πέντε αισθήσεων ζώμεν όσοι φαύλοι ή αγαθοί γενόμενοι. Δια των 40 ημερών ταύτας καθαίρομεν και ιατρείας αξιούμεθα (πολιτευόμενοι ως αγγελοι επί γης). Τούτο και ο Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος εις λόγον του περί νηστείας γράφει.

ΕΡΩΤ: Τι τα τεκνία, τα παιδιά και υιούς και Πατέρας εις το: «Γράφω υμίν τεκνία ότι αφέωνται αι αμαρτίαι δια το όνομα αυτού. Γράφω υμίν πατέρες ότι εγνώκατε τον απ' αρχής. Γράφω νεανίσκοι, ότι νενικήκατε τον Πονηρόν»...κ.λ.π. (Β' Ιωανν.2,12);

ΑΠ: Τεκνία και παιδιά ποιεί η αναγέννησις με την άφεσιν των αμαρτημάτων και το αξίωμα της υιοθεσίας. Πατέρας καθιστά η επίγνωσις της ευσεβείας. Νεανίσκους ποιεί η κατά διαβόλου και παθών νίκη ! Αυτή η των αποστολικών λογίων διάνοια!

ΕΡΩΤ: Τι λέγει ο απόστολος «περίψημα»;

ΑΠ: Περίψημα δύναται απλώς να σημαίνει: «το εν ατιμία» δηλ. ο απόστολος εταλαιπωρείτο και θλίψεις πολλές υπέμεινε. Πάντων των ανθρώπων ο Παύλος ήτο καθάρσιον και ιερείον και «περίψημα». Λοιδορούμενοι – λέγει

ευλογούμεν, διωκόμενοι ανεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλούμεν κλπ..» πάντα δια την σωτηρίαν των πιστών. Μέ δύο τρόπους χαρακτηρίζεται ο σπουδαίος, αρετών καλλιέργεια και αποφυγή κακίας. Η φυγή της κακίας λάμπει έμπροσθεν των ανθρώπων και εντός κρύβει το θησαυρόν της ταπεινώσεως και αγιότητας. Το φεύγειν την κενοδοξίαν, προπαρασκευή φωτισμού γίνεται έμπροσθεν των ανθρώπων δια των έργων.

ΕΡΩΤ: Διατί ο απ. Παύλος εις τις επιστολές του, προτάττει τ' όνομά του;

ΑΠ: Τον Ευεργέτην μνημονεύει. Ευγνώμονες δούλοι είναι όσοι απαλλαγέντες της τυραννίδος – αιχμαλωσίας, τον Λυτρωτήν και Δεσπότην ομολογούν. Εδώ ο Παύλος έτι περισσότερον φιλοτιμίαν εις τον Πλάστην και Θεόν φανερώνει. Δείχνει την διάπυρον εις Αυτόν αγάπην. Με την θυσία υπέρ του Ευαγγελίου, την ευγένειαν εμφανίζει, εαυτόν δούλον και σώμα και ψυχή και λογισμούς και πάντα τω Χριστώ αναθέτει. Δούλος – απόστολος ηγορασμένος τω αίματι Χριστού. Ο Παύλος πάντα σκύβαλα ηγείται ίνα τον ποθούμενον Ιησούν κερδήσει, απανταχού σαλπίζων το Ευαγγέλιον. Δουλαγωγεί το σώμα του μήπως άλλοις κηρύξας αυτός αδόκιμος γένηται. Αύται της δουλείας θαυμάσιες ιδέες, ανώτερες πάσης ελευθερίας. Οι εν τω κόσμω, από των αξιωμάτων δηλώνουν τι είναι, δηλ. στρατηγός, υπουργός, κ.λ.π.. Ο Παύλος αρκεί εις μέγεθος και δόξης και αξιώματος το να γράφη: «δούλος Χριστού!». Γράφει ο Παύλος: «ορισθέντος Υιού εν δυνάμει» δηλ. επιγνωσθέντος υπό των ανθρώπων (φανερωθέντων δηλ. των θείων ιδιωμάτων του Χριστού, εκ προφητειών (που επαληθεύθησαν)... «εν δυνάμει) δηλ. εκ των δυνάμεων – υπερφύων θαυμάτων που έπραττε. Έπειτα δε εκ του Αγίου Πνεύματος, που εχορηγούσε εις τους πιστεύοντας εις Χριστόν. Αν ερωτήση τις, τι είναι Χριστός, απαντώνμεν: Χριστός έστιν, ο δια των προφητών προκηρυχθείς, γενόμενος κατά σάρκα εκ σπέρματος Δαυίδ και Πνεύματος Αγίου, το γένος των ανθρώπων ευεργετών και δια της αναστάσεώς του τον θάνατον μεν νεκρώσας και άδην σκυλεύσας. Ούτος ο Χριστός, ούτος ο του Θεού Υιός και Θεός! Το: «Καυχάσθω ο αδελφός ο ταπεινός εν τω ύψει αυτού, ο δε πλούσιος εν τη ταπεινώσει αυτού» (Ιακώβ. 1,9), δεν δηλώνει το: αλαζονευέσθω, μεγαλαυχείτω, αλλά καυχάσθω αντί του ελπίζέτω!! Ελπίζέτω τη ταπεινώσει, δια ταύτης υψωθήσεται. Ω φιλόθεοι, έργοις και δόγμασι, δούλους εαυτούς τω Θεώ ομολογείτε.

ΕΡΩΤ: Περί των δέκα κατηγοριών (της φιλοσοφίας).

ΑΠ: Ομώνυμα είναι τα πράγματα που κοινωνούν κατά το όνομα. Π.χ. άνθρωπος και η εικόνα ανθρώπου (ο λόγος της ουσίας αυτών είναι έτερος).

Συνώνυμα είσι τα έχοντα και το αυτό όνομα και τον αυτόν λόγον π.χ. ζών ο άνθρωπος και ο ίππος. Συνώνυμος έστι φωνή, η πολλά και διαφορετικά πράγματα κατά την αυτήν έννοιαν δηλούσα. Παρώνυμά είσι αυτά, που κατά τι μέρος κοινωνούν, κατά τι διαφέρουν εις το όνομα και το πράγμα. Π.χ. γραμματική και ο γραμματικός (ο γραμματικός κοινωνεί της γραμματικής αλλά και διαφέρει.. η μεν είναι γνώσις, ο δε άνθρωπος). Πολυώνυμα λέγονται τα τον λόγον τον αυτόν δεχόμενα, ονόματα δε έχουν διάφορα π.χ. ο άνθρωπος μέρος και βροτός (αυτά κατά το όνομα διαφέρουν αλλήλων – κατά τον λόγον ου διαφέρουν (τον αυτόν ορισμόν δέχονται: ζών λογικόν, θνητόν). Ετερώνυμα = αυτά που κατά το όνομα και τον λόγον διαφέρουν π.χ. άνθρωπος και ίππος (δεν κοινωνούν ούτε στο όνομα, ούτε στον ορισμόν). Ουσία λέγεται και η εκάστου των όντων ύπαρξις και ουσίωσις. Ουσία λέγεται παν το αυθυπόστατον (πράγμα αυθύπαρκτον, μη δεόμενον ετέρου προς ύπαρξιν π.χ. άνθρωπος, βους πυρ, γη κ.λ.π. (αι ουσίαι αυτών εξ ύλης και είδους). Που, έστιν το εν τόπω είναι. Ποτέ δε, έστι το εν χρόνω είναι.

ΕΡΩΤ: Πόσαι Σιβύλλαι υπήρξαν;

ΑΠ: Δέκα ήσαν, πρώτη η Σαμβήθη (Ητο Χαλδαία, σύζυγος του ενός παιδός Νώε). Προείπε τα της πυργοποιίας και συγχύσεως γλωσσών. Δευτέρα Σιβύλλα ή Λίβυσσα (περί αυτής γράφει ο Ευριπίδης). Τρίτη, η Δελφίς (ιστόρησε αυτή ο Χρύσιππος), 4) Ιταλική, 5) η Ερυθραία (τα του Τρωϊκού πολέμου προείπε) (ο Απολλόδωρος γράφει δι' αυτήν), 6) η Σαμία (το Κύριον όνομά της ήτο Φυτώ), 7) εκ της Κύμης της νήσου Ευβοίας, όνομά της Αμάλθεια ή Ερωφίλη κατ' άλλους, ή Ταραξάνδρα (αυτήν ο Βιργίλιος Δηιφόβην ονομάζει), 8) η Ελλησποντεία (εγγύς Τροίας), 9) η Φρυγία, 10) η Αβουναία εκ γένους Τιγουρτίων. Αύται εκτός φρενών γενόμενοι προεφήτευον τα μέλλοντα. Πανομένων των χρησμών, ουδόλως είχαν αίσθησιν όσων έλεγον...

ΕΡ: Περί της ασαφείας της Αγίας Γραφής. ΑΠΑΝΤ : Αυτή πολλές έχει αιτίες.

α) Πάσα γλώσσα εις ετέραν μεταφραζομένη χάνει τον ίδιον ειρμόν.

β) συνώνυμες λέξεις Εβραϊκές, άγνοια εργάστηκαν στους ερμηνευτές. Παράδειγμα, το καλός (οξυτόνως) σημαίνει τον ωραίον, τον ευπρεπή, σπουδαίον εις αρετήν. Κάλως (παροξυτόνως) σημαίνει το σχοινίον του πλοίου.

Άλλο παράδειγμα, όρος (με δασεία) σημαίνει: λόγος του πράγματος αλλά όρος (με ψιλή)= λόφος, τόπος υψηλός. Οξυτόνως δε = ορός, σημαίνει το υδατώδες του γάλακτος. Υπάρχουν λέξεις

(συνέχεια εις το β' μέρος)

